

Dröftingsnotat RPS

Økonomiske rammebetingelser offentlig sektor

Innhold

Illustrasjonsliste	3
Kart	3
Tabeller	3
Figurer	3
Sammendrag av hovedfunn	4
Bakgrunn	6
Konjunkturer og det økonomiske bakgrunnsbildet.....	7
Økonomisk vekst i Norge.....	8
SSBs konjunkturtendens.....	10
Inflasjon og dyrtid.....	11
Utvikling i konsumprisindeksen.....	12
Store variasjoner i prisstigning på forskjellige varer og tjenester	15
Svak krone og importert inflasjon	16
Norges Banks inflasjonsforventinger.....	17
SSBs inflasjonsforventinger	18
Renteutvikling.....	19
Finansieringen av kommunesektoren	21
Endringer i inntektssystemet for kommunene og fylkeskommunene	21
Skatteinngangen fra Trøndelag i 2022	22
Kommuneøkonomien i Trøndelag.....	23
Kommunenes økonomiske handlingsrom.....	25
Kommunenes inntekter.....	26
Kommunenes utgifter	27
Kommunenes gjeld og egenkapital	28
Fylkeskommunens økonomi.....	29
Driftsutgifter fordelt på ulike områder	30
Finansielle måltall.....	30
Netto driftsresultat.....	30
Disposisjonsfond.....	31
Investeringsnivå og gjeldsgrad	32

Illustrasjonsliste

Kart

Kart 1: Regionalt nettverk 1/2023 Økonomiske situasjonen ved inngangen til 2023.....	9
Kart 2: Prosentvis vekst i total skatteinngang i 2022	22
Kart 3: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter 2022 (foreløpige tall).....	25
Kart 4: Gj.snittlig netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter i planperioden (2023-2026)25	
Kart 5: Skatt i prosent av landsgjennomsnittet i 2022 (foreløpig beregning)	26
Kart 6: Indeks for beregnet utgiftsbehov for 2023.....	27
Kart 7: Netto renteeksponering i prosent av brutto driftsinntekter 2022 (foreløpige tall)	28
Kart 8: Egenkapital: Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (2022 tall)	28

Tabeller

Tabell 1: Månedss og 12 månedss endring KPI, KPI-JA, KPI-JAE, KPI-JE-KPI-JEL.....	13
Tabell 2: Driftsinntekter (1000 kr) trönderske kommuner 2020-2022*	26
Tabell 3: Brutto driftsutgifter (1000 kr) på tjenesteområder for trönderske kommuner 2020-2022 ..	27
Tabell 4: Balanse (1000 kr) 2020-2022 trönderske kommuner	28

Figurer

Figur 1: Utvikling i verdiskaping i Fastlands-Norge. Målt i faste priser og i løpende priser	8
Figur 2: Utvikling i antall lønnskakere i Tröndelag i perioden 1. kvartal 2016- 4. kvartal 2022	8
Figur 3: Markedsutsiktene per fylke. Næringslivets økonombrometer/NHO	9
Figur 4: Sysselsettingsutsiktene per fylke. Næringslivets økonombrometer/NHO	9
Figur.5: Hovedtall fra konjunkturtendens til SSB. 1/2023 – figur fra Tröndelag i tall.	10
Figur 6: Konsumprisindeks 2005-2023. Inflasjonsmålet er vist som rød stiplert linje.....	12
Figur 7: Pris og Prisdifferanser på elektrisk kraft Midt- Norge og Sørøst-Norge	13
Figur 8: Konsumprisindeks 1930-2023	14
Figur .9: Konsumprisindeks (2015=100) fordelt på utvalgte konsumgrupper	15
Figur 10: KPI 12-måneders endring (prosent) per februar 2023 fordelt på varegrupper	15
Figur 11: Norske kroner mot de 4 største valutaene april 2013- april 2023.....	16
Figur 12: Importveid kronkurs og industriens effektive valutakurs april 2013- april 2023.....	16
Figur 13: Figur G fra Pengepolitisk rapport 1/2023.....	17
Figur 14: KPI 1991-2026 Historiske tall og SSBs prognose	18
Figur 15: Styringsrenten i perioden 1995-2023- oppdatert til starten av april 2023.....	19
Figur 16: Rentebane per 1. kvartal 2023	19
Figur 17: Skatteinngang (mill. kr) i Tröndelag i 2022, etter skatteart	22
Figur 18: Brutto driftsutgifter for trönderske kommuner i 2022 fordelt på tjenesteområder	27
Figur 19: fylkeskommunens netto driftsutgifter fordelt på ulike tjenesteområder i 2022.....	30
Figur 20:Netto driftsresultat Tröndelag fylkeskommune 2018-2022-2026	31
Figur 21: Sammenligning netto driftsresultat fylkeskommuner 2022	31
Figur 22: Disposisjonsfondet 2018-2022 og vedtatt økonomiplan 2023-2026.....	32
Figur 23: Planlagte brutto investeringer i økonomiplan 2023-2026	33
Figur 24: Sammenligning brutto investeringsutgifter fylkeskommuner 2022	33
Figur 25: Lånegjeld 2018-2022 og prognose 2023-2026.....	34
Figur 26: Sammenligning netto lånegjeld fylkeskommuner 2022.....	34

Sammendrag av hovedfunn

Notatet omhandler offentlig sektor, men ser innledningsvis på de generelle økonomiske rammebetingelsene siden de også påvirker offentlig sektor. Status for kommunal og fylkeskommunal økonomi omtales deretter særskilt.

Økonomiske rammebetingelser og usikkerhet

Utviklingen i inflasjonen vies en del plass fordi dette har preget økonomien i 2022 og så langt i 2023. Det understrekes at det som beskrives er et situasjonsbilde, det er stor usikkerhet, og situasjonen kan endres raskt.

Tall på sysselsetting, arbeidsledighet og lønnsutvikling på fylkesnivå indikerer at den trønderske økonomien har hatt en utvikling som har vært på nivå med eller bedre enn landsnittet de siste årene. Samtidig som statistikken for Trøndelag og Norge viser god vekst i økonomien så har man flere rapporter som tyder på at det kan komme en oppbremsing i økonomien. SSB forventer at veksten i den økonomiske aktiviteten vil bli litt lavere og arbeidsledigheten vil trolig øke. SSB forventer videre at investeringsnivået i fastlands-økonomien vil nært null de neste årene og at årslønnsveksten vil være høy sammenlignet med de foregående årene.

Inflasjon er vedvarende vekst i priser på varer og tjenester. Inflasjon er dermed et fall i verdien av penger, ved at man får mindre enn tidligere for en bestemt pengesum. Reduksjon av etterspørselen er den raskeste og mest vanlige måte for å redusere inflasjon på. Reduksjon av etterspørselen har imidlertid negative konsekvenser på økonomien i form av redusert forbruk og økt arbeidsledighet. Økte styringsrenter er det viktigste virkemidlet for å redusere inflasjonen på kort sikt.

Konsumprisindeksen (KPI) viser prisutviklingen på varer og tjenester som private husholdninger etterspør, og er det vanligste målet på inflasjon og prisendringer. Norges bank legger til grunn at denne ikke skal være over 2 %. I mars 2023 viste KPI en 12-måneders prisvekst på 6,5 %.

Bakgrunnen for den høye inflasjonen er sammensatt og er drevet blant annet av hendelser utenfor Norges grenser, med røtter tilbake til finanskrisa i 2008, innsprøyting av penger i økonomien pga. Covid-19, geopolitiske spenninger og forrykninger i energimarkedet pga. krigen i Ukraina mm.

Økte energipriser er en av hovedårsakene til økningen i konsumprisindeksen. Prisene har vært noe lavere i Trøndelag enn i resten av landet de siste årene. Prisøkningene har heller ikke vært lik på alle varer og tjenester. Prisnivået på klær og sko lå i 2023 på samme nivå som i 2015, mens prisene på transport, bolig lys og brensel, møbler, husholdningsartikler, kultur og fritid mm. har økt med over 30 %. Prisen på matvarer hadde en veldig sterk økning i 2022, etter å ha hatt en svak fallende tendens i 2021.

Norges Bank forventer at husholdningenes disponible realinntekt vil falle med -1,9 % i 2023. Dette på grunn av en kombinasjon av inflasjon og høyere renter, som gjør at husholdningen vil få mindre penger å rutte med i 2023, selv om lønnsveksten blir litt over inflasjonsnivået.

Finansiering av kommunene og fylkeskommunene

Kommunesektoren finansieres i hovedsak gjennom skatteinntekter, tilskudd fra staten, brukerbetaling og gebyrer fra innbyggerne. 70 % av inntektene er rammetilskudd og skatt, som fordeles og omfordeles gjennom inntektssystemet for kommunene. Et av de overordnede formålene med inntektssystemet er at systemet skal bidra til likeverdig tjenestetilbud mellom kommuner og fylkeskommuner. Gjennom inntektssystemet foretas det derfor utjevning av kostnads- og inntektsforskjeller. Inntektssystemet brukes også til å ivareta regionalpolitiske målsettinger.

Endringer i inntektssystemet for kommunene og fylkeskommunene legges fram i forbindelse med kommuneproposisjonen i mai. Konsekvensene av dette er derfor ikke kjent når dette notatet skrives, og vil legges fram i en egen sak for politiske organ.

Kommuneøkonomien

Det generelle bildet er at det er god økonomisk kontroll i de fleste kommunene, samtidig er økonomien krevende og sårbar i noen kommuner. Det er også store forskjeller i inntektsnivå mellom kommunene som følge av naturressursskatt, havbruksfond, vindkraftinntekter og skatteinntekter. Vedtatte økonomiplaner i inneværende økonomiplanperiode (2023-2026) viser at kun 1 av 4 kommuner har budsjettet med tilfredsstillende netto driftsresultat i de kommende årene.

Flere kommuner har utfordringer knyttet til endringer i demografi og nødvendige strukturendringer. Endringer i befolkningssammensetningen med færre barn i barnehage og skole og langt flere med eldre med omsorgsbehov, vil innebære krevende omstillinger, særlig i kommuner med få innbyggere og store avstander.

Fylkeskommuneøkonomien

Netto driftsresultat har vært positivt de siste årene. I vedtatt økonomiplan for 2023-2026 er det budsjettet med netto driftsresultat tilnærmet null. I de siste årene har fylkeskommunen hatt økte frie inntekter, også utover kompensasjon for demografikostnader. Fylkeskommunen kan ikke forvente den samme vekst i årene fremover

Befolkningsprognoser viser at det er en vekst i 16-18 åringer fram til 2027. Veksten er i all hovedsak i Trondheim. Etter 2027 forventes det en nedgang i antall innbyggere i videregående alder. Det vil kreve prioriteringer og strukturendringer fremover.

Fylkeskommunen har gjort store investeringer etter sammenslåingen til Trøndelag fylkeskommune, og lånegjelden har økt. Sammenlignet med andre fylkeskommuner har Trøndelag fylkeskommune nest høyest gjeldsgrad. En av grunnene til høy lånegjeld er bygging av nye og renovering av skolebygg. Det er fortsatt et stort etterslep i vedlikehold, selv om det er gjort betydelige investeringer på fylkesveg.

I et stigende rentemarked utgjør renteutgiftene en stadig større andel av fylkeskommunens driftsutgifter. Det økonomiske handlingsrommet er forventet å bli mindre i årene fremover.

Bakgrunn

Som en del av arbeidet med regional planstrategi for perioden 2024-2027 skal status og utfordringer for fylket vurderes. Det legges fram diskusjonsnotat for politiske hovedutvalg m.fl. i fylkeskommunen som en del av utviklingen av kunnskapsgrunnlaget for planstrategien, og videre arbeid med samlet utfordrings- og mulighetsbilde for Trøndelag.

En del utviklingstrekk, såkalte [drivkrefter](#), vil påvirke samfunnet og offentlig sektor i årene som kommer. Norge er et av verdens rikeste land, men fremover blir det større press på økonomien. Det blir større gap i de norske budsjettene, og forsørgerbyrden øker som følge av aldrende befolkning. Vi risikerer at flere faller utenfor arbeidslivet. Samtidig er vi inne i en tid med store endringer og økonomisk usikkerhet. Notatet beskriver derfor situasjonen nasjonalt og internasjonalt, og gir en statusbeskrivelse av situasjonen i trønderske kommuner og fylkeskommunen når det gjelder økonomi.

I notatet gis det en omtale av status for fylkeskommunens økonomi. Fylkesdirektøren har i utfordringsdokumentet som legges fram parallelt med dette notatet pekt på utfordringer framover og mulige løsninger for å få en mer bærekraftig økonomi.

Notatet er skrevet i samarbeid med Statsforvalteren i Trøndelag, som har bidratt med kompetanse på og vurderinger av kommuneøkonomien i Trøndelag.

Konjunkturer og det økonomiske bakgrunnsbildet.

Hovedfunn:

- Rask innhenting i økonomien etter pandemien. Vi er i en høykonjunktur, med et stramt arbeidsmarked og høy etterspørsel etter varer og tjenester.
- Tegn på at farten i økonomien holder på å avta.
- Økte priser og økte renter.
- Stor usikkerhet om utviklingen fremover.

Offentlig sektors rammebetingelser lever ikke i et vakuum og blir påvirket av (og påvirker) konjunkturutviklingen og det økonomiske bakgrunnsbildet. Derfor starter vi notatet med å se litt på den generelle utviklingen i norsk økonomi.

Det er i dette delkapitlet lagt spesielt vekt på utviklingen i inflasjonen, som er en av de tingene som har preget økonomien i 2022 og i starten av 2023.

Omtalen av konjunkturer og det økonomiske bakgrunnsbildet tar utgangspunkt i tallgrunnlaget som var publisert ved inngangen til april 2023. Økonomiske data og indikatorer kan endre seg raskt, og kapitlet må derfor leses med utgangspunkt i at det er en analyse av situasjonen basert på de dataene som var tilgjengelig på dette tidspunktet. Notatet er skrevet i en tid med stor økonomisk usikkerhet, eller rettere sagt i en tid hvor usikkerheten oppleves som stor.

Problemstilling til drøfting:

Hvordan får man til god langsiktig planlegging i en tid med stor usikkerhet?

“Mann Tracht, Un Gott Lacht” – Mennesket planlegger og gud ler

Usikkerhet er en faktor som man må ta hensyn til i all planlegging. Usikkerhet knyttet til nasjonale og internasjonale konjunkturer er alltid til stede. I tillegg har man «svarte svaner» slik som pandemier og geopolitiske hendelser som raskt kan endre de forutsetningene man har lagt til grunn når man planlegger for fremtiden. Men noen ganger er de mer tydelig enn andre. I løpet av de siste årene har man hatt flere hendelser som viser hvor stor usikkerheten kan være. Hva kreves for å ha god langsiktig økonomisk planlegging i tider med stor usikkerhet? Må vi lære oss å leve med større usikkerhet fremover?

“Stability leads to instability. The more stable things become, and the longer things are stable, the more unstable they will be when the crisis hits.” Hyman Minsky

Økonomisk vekst i Norge

Pandemien i 2020 ført til et bratt fall i verdiskapingen i Fastland-Norge. Om fallet var bratt, så var innhentingene nesten like bratt. Alt i juni 2021 var verdiskapingen tilbake på samme nivå som i februar 2020. Målt i nominelle verdier (løpende priser) passerte man februar 2020-nivået alt i mars 2021.

I løpet av slutten 2022 og starten av 2023 hadde man en periode med litt svakere, men fremdeles positiv vekst, samtidig som inflasjonen steg til nivåer man ikke har sett siden 1980 tallet.

Fylkesfordelt nasjonalregnskap, som gir oss tall på verdiskaping og økonomisk vekst på fylkesnivå, publiseres med betydelig forsinkelse. Vi må dermed forholde oss til nasjonale tall knyttet til hvor vi er i konjunkturbildet. Men tall på sysselsetting, arbeidsledighet og lønnsutvikling på fylkesnivå indikerer at den trønderske økonomien har hatt en utvikling som har vært på nivå med eller bedre enn landsnittet de siste årene.

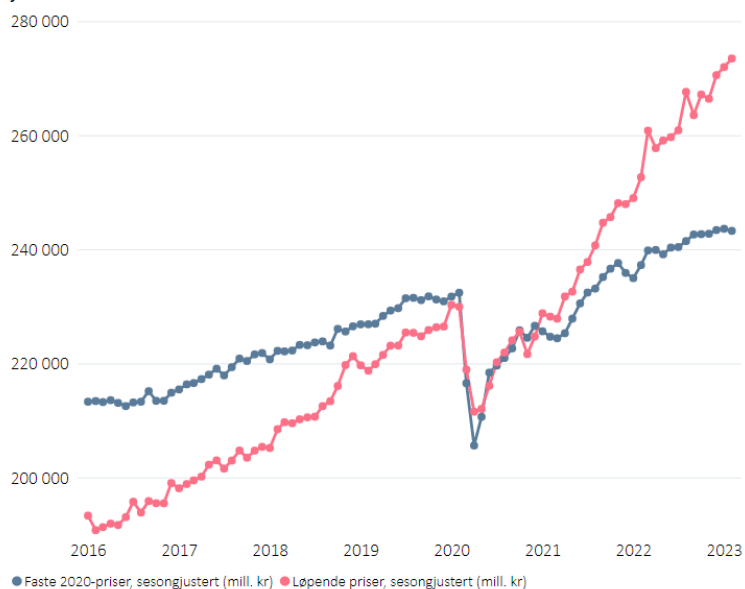
Arbeidsmarkedet i Norge og i Trøndelag har vært stramt så langt i 2023, med lav ledighet i forhold utlyste stillinger og god vekst i sysselsettingen. Ved utgangen av april 2023 så var den registrerte arbeidsledigheten i Trøndelag på 1,4 % av arbeidsstyrken som var meldt helt ledige og 0,7 % som var meldt delvis ledige. Det var omtrent like mange utlyste ledig stillinger i Trøndelag som det er personer som er helt ledige – noe som er et klart tegn på et stramt arbeidsmarked.

Figur 2 viser utvikling i antall lønnstakere i Trøndelag i perioden 1. kvartal 2016- 4. kvartal 2022, her ser man en sterk vekst i løpet av hele 2022. Dette er et klart tegn på at den økonomiske utviklingen i Trøndelag har vært god og at arbeidsgivere (både offentlige og private) har etterspurt arbeidskraft.

Ett annet tegn på at det er god fart i økonomien i Trøndelag finner man i lønnsveksten. Gjennomsnittlig månedslønn for en heltidsansatt med arbeidssted Trøndelag økte med 4,9 % i 2022. Noe som er høyere enn landsnittet på 4,7 %, men lavere enn inflasjonen på 5,8 %.

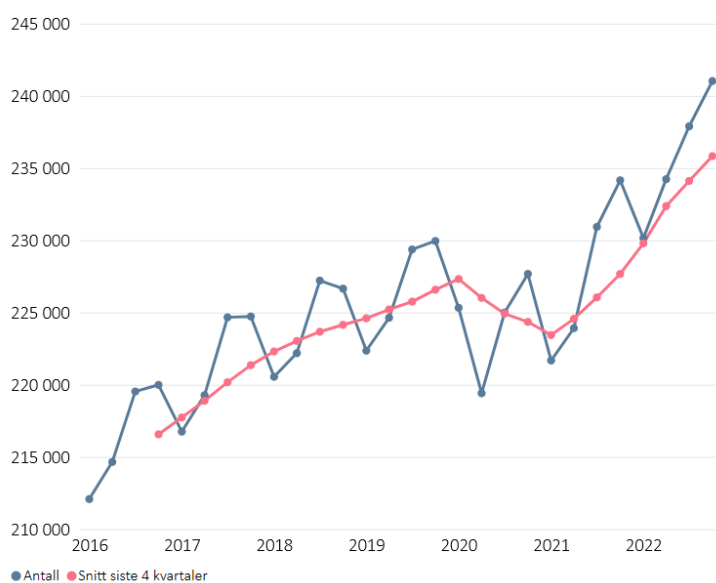
Samtidig som statistikken for Trøndelag og Norge viser god vekst i økonomien så har man flere rapporter som tyder på at det kan komme en oppbremsing i økonomien. I næringslivets

Bruttoprodukt Fastlands-Norge, basisverdi millioner kr, sesongjustert, januar 2016- februar 2023

Figur 1: Utvikling i verdiskaping i Fastlands-Norge. Målt i faste priser og i løpende priser

Utvikling i antall lønnstakere i Trøndelag i perioden 1.kvartal 2016 - 4.kvartal 2022

Figur 2: Utvikling i antall lønnstakere i Trøndelag i perioden 1. kvartal 2016- 4. kvartal 2022

økonomibarometer for 1. kvartal 2023, publisert av NHO, så er det et flertall av respondentene i Trøndelag som rapporterer om negative markedsutsikter. Respondensene i Trøndelag er imidlertid noe mindre negativ enn landssnittet. Bedriftene rapportere også at det er en større andel som tenker å redusere sysselsettingen enn det er som tenker å øke sysselsettingen.

Også fra Norges Banks regionale nettverk (Regionalt nettverk 1/2023) så har vi signaler om at bedriftene tror veksten i den økonomiske aktiviteten flater ut i 2023.

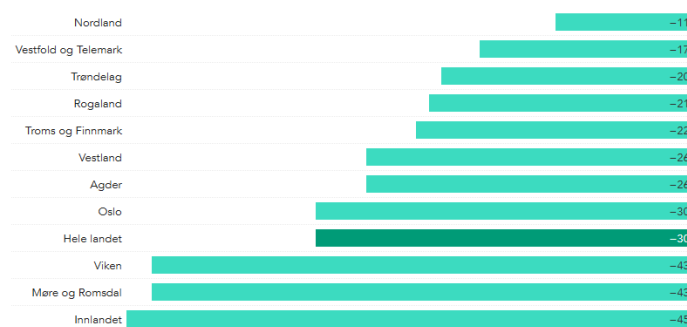
Bedriftene innen varehandel og annen husholdningsrettet tjenesteyting venter lavere etterspørsel som følge av lavere kjøpekraft i husholdningene. Ifølge bygge- og anleggsbedriftene har svakt nyboligsalg og lavere etterspørsel fra offentlig sektor redusert antall ordre. Svakere utvikling internasjonalt og i Norge demper utsiktene for industribedriftene, men høy etterspørsel fra energisektoren reduserer nedgangen og bidrar til sterk vekst blant oljeleverandørene.

Andelen bedrifter med full kapasitetsutnyttning og knapphet på arbeidskraft er over det historiske gjennomsnitt. Bedriftene tror kostnadsveksten vil tilta gjennom første halvår, og bedriftene rapporterer videre at mange trolig vil øke prisene ganske mye.

Etterspørselen fra husholdningene har holdet seg bedre oppe enn ventet, men bedriftene tror at høyere levekostnader fører til at husholdningene vil kutte i faste kostnader. Noe som vil føre til lavere etterspørsel etter enkelte varer og tjenester.

Markedsutsiktene per fylke

Differanse positive og negative svar i prosentpoeng

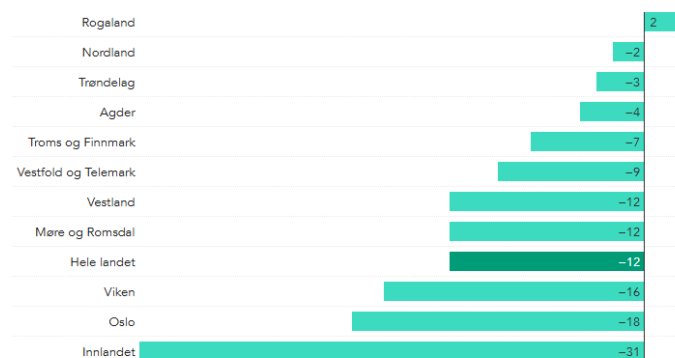

Tallene er vektet men ikke sesongjustert. Tall for 1. kvartal 2023.
Kilde: Næringslivets økonomibarometer/NHO

Figur 3: Markedsutsiktene per fylke. Næringslivets økonomibarometer/NHO

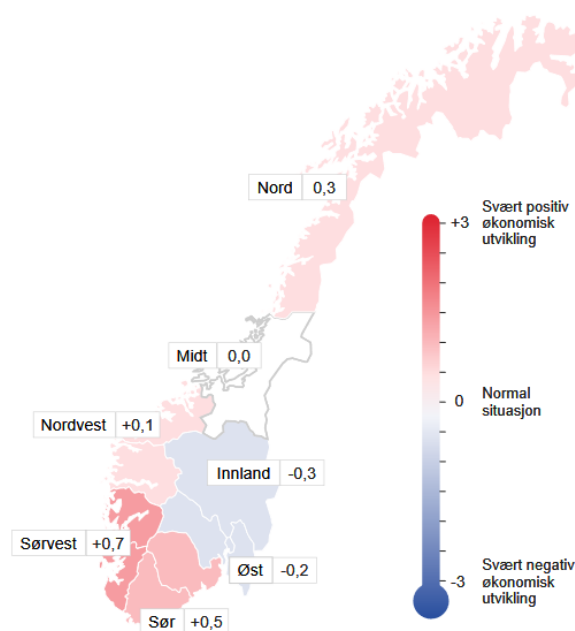
Sysseleingsutsikter per fylke

Differanse andel som skal øke og redusere sysselsettingen de neste 6 månedene i prosentpoeng

Tallene er vektet men ikke sesongjustert. Tall for 1. kvartal 2023.
Kilde: Næringslivets økonomibarometer/NHO

Figur 4: Sysseleingsutsiktene per fylke. Næringslivets økonomibarometer/NHO

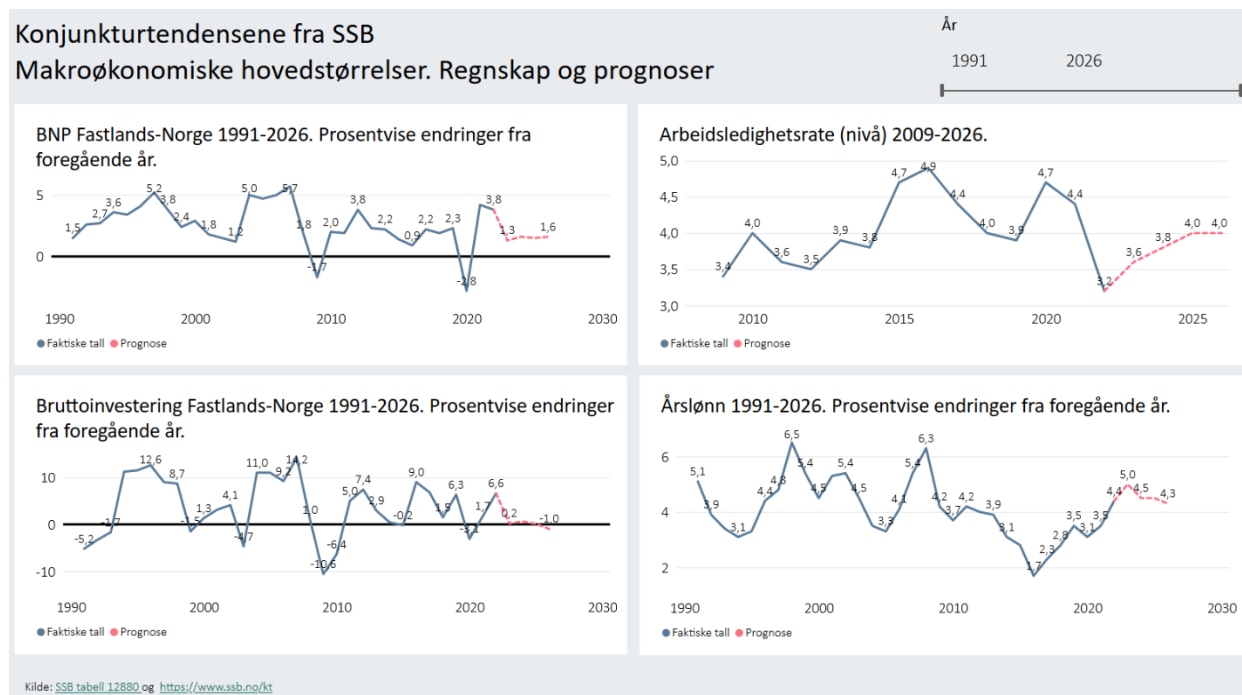
Kart 1: Regionalt nettverk 1/2023 Økonomiske situasjonen ved inngangen til 2023

SSBs konjunkturtendens

Konjunkturtendensene til SSB beskrives den økonomiske situasjonen i Norge og utlandet og gir anslag for økonomiske hovedstørrelser for inneværende og tre påfølgende år. Prognosene utarbeides ved hjelp av den empiriske makroøkonomiske modellen Kvarts.

I figur 5 er noen av SSBs prognoser fra 1. kvartal 2023 illustrert, av dette kan vi lese at SSB forventer at veksten i den økonomiske aktiviteten vil bli litt lavere og arbeidsledigheten vil trolig øke. SSB forventer videre at investeringsnivået i fastlands-økonomien vil nær null de neste årene og at årslønnsveksten vil være høy sammenlignet med de foregående årene.

Figur.5: Hovedtall fra konjunkturtendens til SSB. 1/2023 – figur fra Trøndelag i tall.

Kilder og digitale ressurser:

<https://trondelagitall.no/statistikk/konjunkturtendens>

<https://trondelagitall.no/statistikk/verdiskaping>

<https://trondelagitall.no/statistikk/nho-nokkeltall-norsk-naeringsliv>

<https://trondelagitall.no/statistikk/bedriftsundersokelsen>

<https://www.norges-bank.no/tema/pengepolitikk/om-regionalt-nettverk/>

https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/konjunkturer/statistikk/konjunkturtendensene/artikler/norsk-okonomi-er-ved-et-vendepunkt/_/attachment/inline/b45fb6c3-b974-445b-9050-a23df214c603:fba06e073ed945ffe036a26332139d2dada62d46/OA2023-1%20Utsynet_web.pdf

Inflasjon og dyrtid

“The most important thing to remember is that inflation is not an act of God, that inflation is not a catastrophe of the elements or a disease that comes like the plague. Inflation is a policy.» Ludwig von Mises

Inflasjon er vedvarende vekst i priser på varer og tjenester. Inflasjon er dermed et fall i verdien av penger, ved at man får mindre enn tidligere for en bestemt pengesum. Over tid bidrar inflasjon til å flytte verdier fra sparere (hvor sparepengene mister kjøpekraft) til lånere (hvor nåverdien av gjeld synker som følge at penger er mindre verdt), men på kort sikt så er inflasjon negativt for de med gjeld og renteesponering – ettersom inflasjonen som regel fører til økte renter.

Inflasjon kommer som et resultat av at etterspørselen og betalingsviljen for varer og tjenester er høyere enn tilgangen på varer og tjenester. Faren ved inflasjon er at den kan komme ute av kontroll og at man får prisspiraler; råvarepriser stiger så vareprodusentene må øke sine priser, prisene på varer øker og arbeidere krevere høyere lønninger, lønnskostnadene til bedriften øker, så de må sette opp prisene, arbeidere krevere høyere lønninger osv.

Rent teoretisk så er det to måter å redusere inflasjon, ved å øke tilbudet av varer og tjenester eller ved å redusere etterspørselen. Tilbudsøkning kan gjøre ved hjelp av investeringer i økt produksjonskapasitet – noe som på kort sikt fører til økt etterspørsel og dermed ytterligere inflasjon – eller økt produktivitet slik at eksisterende arbeidskraft og produksjonskapasitet utnyttes bedre – noe som tar lang tid.

Reduksjon av etterspørselen er den raskeste og mest vanlige måte for å redusere inflasjon på. Reduksjon av etterspørselen har imidlertid negative konsekvenser på økonomien i form av redusert konsum og økt arbeidsledighet.

Når prisene øker så påvirker dette over tid husholdningene og næringslivets konsum, noe som er en demper på etterspørselen i økonomien – denne naturlige reaksjonsfunksjonen tar imidlertid tid og det er en risiko for at man istedenfor en reduksjon i etterspørselen får en pris-pris eller pris-lønns spiraler som fører til ytterligere inflasjon. Dermed brukes som regel innstramninger i enten penge- eller finanspolitikken – og tidvis begge deler - for å redusere etterspørselen i økonomien. Økte styringsrenter er det viktigste virkemidlet for å redusere inflasjonen på kort sikt.

Ved å øke renten så øker sentralbanken prisen på penger. Husholdninger og bedrifter må bruke en større del av inntekten til å betale renter på lån, noe som gjør at det blir mindre til overs for annet konsum. Alt annet likt så vil også høyere renter styrke kronen – noe som reduserer inflasjonspresset fra utlandet – men i tilfeller der andre land også øker rentene så vil effekten av dette forsvinne.

Innstramninger i finanspolitikken ved reduserte offentlige budsjetter eller økte skatter kan også bidra til å redusere etterspørselen i økonomien og dermed inflasjon. Offentlige støttepakker slik som strømstøtten bidrar til å redusere husholdningens opplevde inflasjon – slike støttepakker bidrar imidlertid til å holde husholdningens konsum oppe og kan dermed være inflasjonsdrivende på lang sikt.

Utvikling i konsumprisindeksen

Konsumprisindeksen (KPI) er det vanligste målet på inflasjon og prisendringer. KPI viser prisutviklingen på varer og tjenester som private husholdninger etterspør. Norges Bank benytter KPI-JAE (KPI justert for avgiftsendringer og energivarer) som mål på kjerneinflasjon¹.

Norges Bank har et mål for pengepolitikken som er at den årlige veksten i konsumprisene er nær 2 prosent over tid. Inflasjonsmålet ble i mars 2018 senket fra 2,5 % til 2,0 %

Konsumprisindeksen for mars viste en 12 måneders prisvekst på 6,5 %.

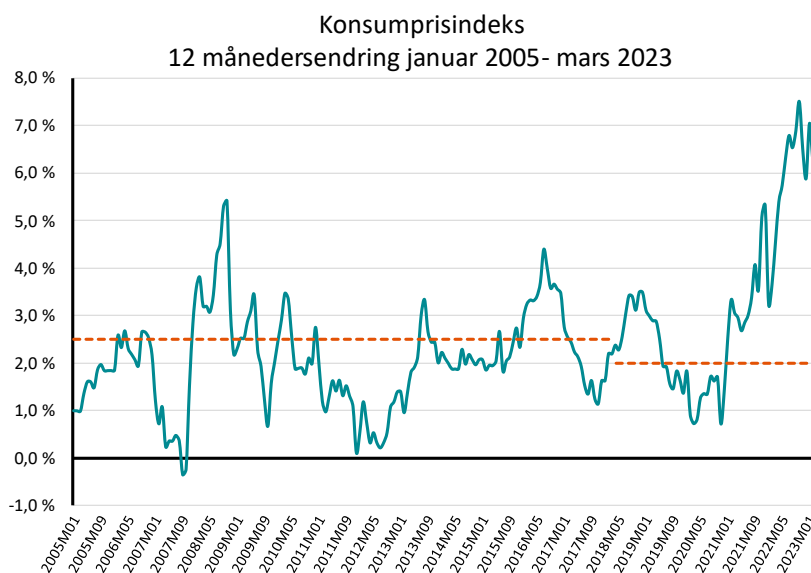
Konsumprisen har ligget over inflasjonsmålet på 2 % siden januar 2021. Konsumprisen toppet ut med 7,5 % i oktober 2022.

Bakgrunnen for den høye inflasjonen er sammensatt og er drevet blant annet av hendelser utenfor Norges grenser.

Flere av de store økonomiene har ført en ekspansiv pengepolitikk helt siden finanskrisen i 2008, med betydelig innsprøytinger av likviditet inn i finansmarkedene via kvantitative lettelsler (QE). Ytterligere innsprøytinger av penger i økonomien fikk man i forbindelse med Covid-19 pandemien når det ble ført en ekspansiv finanspolitikk i mange land i form av ulike støttepakker for husholdninger og næringsliv. Pandemien førte også med seg forrykninger i en rekke verdikjeder. Ved at handel mellom land ble vanskeligere og at mange fabrikker måtte stenge ned i større perioder, samtidig som husholdningene vred konsum fra tjenester og over til varer. Mangel på enkelte kritiske komponenter førte også med seg prisøkninger for en rekke varer.

I senere tid har man påvirkning av økt geopolitisk spenning og forrykninger i energimarkedet som følge av krigen i Ukraina. En svak krone er også med på å importere inflasjon fra utlandet og inn i norsk økonomi.

Økte energipriser er en av hovedårsakene til økningen i konsumprisene. Prisen på elektrisk kraft har vært noe lavere i Trøndelag enn i resten av landet de siste årene, noe som gjør at de nasjonale tallene på konsumprisindeksen ikke nødvendigvis gir et komplett bilde av hvordan Trøndelag har blitt påvirket av pristigningen. I figur 7 vises strømprisen i prisområde NO3-Midt-Norge (hvor hele Trøndelag unntatt Røros ligger) og NO1 Sørøst-Norge. Av figuren kan vi lese at strømprisen i Trøndelag økte betydelig i siste halvdel av 2022. Av figuren kan vi også lese at Sørøst-Norge fikk denne prisøkningen tidligere og kraftigere enn Midt-Norge. Det har tidvis vært store differanser i strømprisen mellom Midt-Norge og Sørøst-Norge

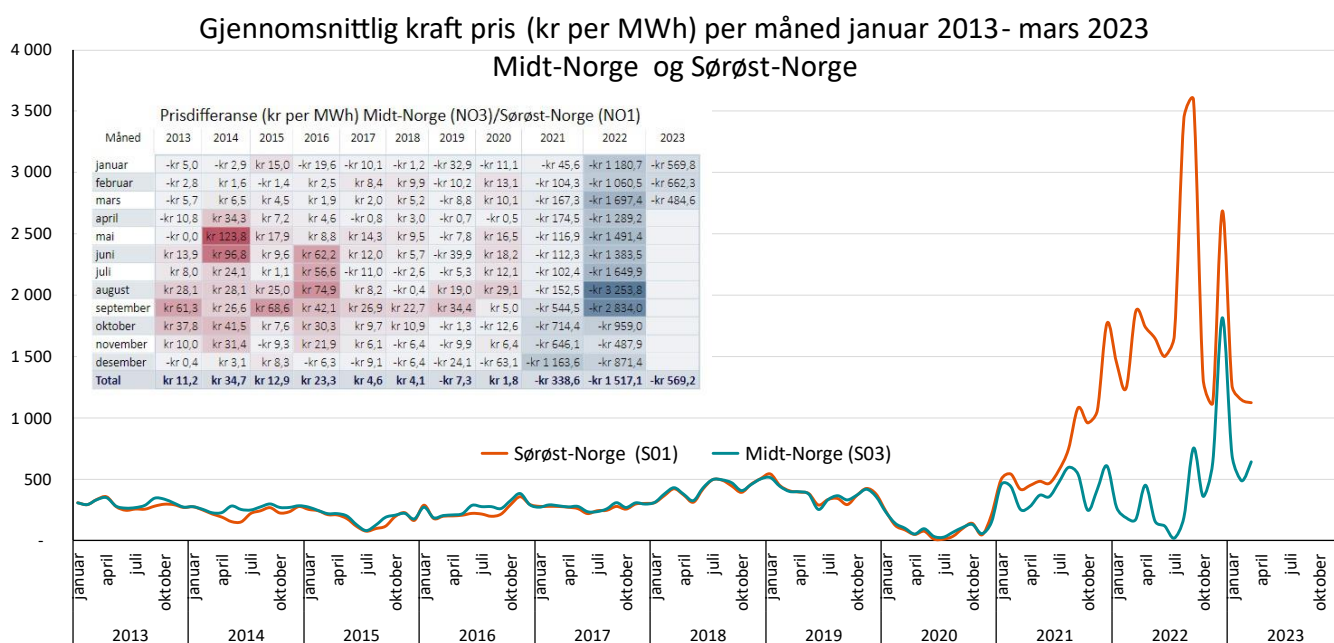
Figur 6: Konsumprisindeks 2005-2023. Inflasjonsmålet er vist som rød stiple linje

¹ **Kjerneinflasjon** (også kalt **underliggende inflasjon**) er et inflasjonsmål som ekskluderer visse størrelser. Normalt justerer man for avgiftsendringer og utelater energivarer fra beregningene.

	Konsumprisindeks (KPI)		KPI justert for avgiftsendringer (KPI-JA)		KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE)		KPI uten energivarer (KPI-JE)		KPI uten elektrisitet (KPI-JEL)	
	Månedsendring (prosent)	12-måneders endring (prosent)	Månedsendring (prosent)	12-måneders endring (prosent)	Månedsendring (prosent)	12-måneders endring (prosent)	Månedsendring (prosent)	12-måneders endring (prosent)	Månedsendring (prosent)	12-måneders endring (prosent)
2021M01	1,1	2,5	1,3	3,2	0,1	2,7	-0,2	2,0	0,0	1,8
2021M02	0,7	3,3	0,7	4,1	0,4	2,7	0,4	1,9	0,5	2,0
2021M03	-0,3	3,1	-0,3	3,8	0,3	2,7	0,3	1,9	0,2	2,0
2021M04	0,3	3,0	0,3	3,5	0,4	2,0	0,3	1,3	0,4	1,6
2021M05	-0,1	2,7	-0,1	3,2	-0,4	1,5	-0,4	0,9	-0,4	1,2
2021M06	0,3	2,9	0,3	3,3	0,4	1,4	0,4	0,9	0,4	1,1
2021M07	0,9	3,0	1,0	3,5	0,6	1,1	0,6	0,8	0,7	1,1
2021M08	0,0	3,4	0,0	3,8	-0,6	1,0	-0,7	0,5	-0,6	1,0
2021M09	1,0	4,1	1,1	4,6	0,4	1,2	0,4	0,6	0,4	1,2
2021M10	-0,3	3,5	-0,5	3,8	-0,3	0,9	0,1	0,6	0,2	1,2
2021M11	0,8	5,1	0,8	5,4	0,1	1,3	0,1	1,2	0,1	1,8
2021M12	0,7	5,3	2,1	7,1	0,4	1,8	0,3	1,5	0,4	2,1
2022M01	-0,9	3,2	-0,7	5,0	-0,3	1,3	-0,3	1,4	-0,2	2,0
2022M02	1,1	3,7	1,1	5,4	1,2	2,1	1,2	2,2	1,3	2,8
2022M03	0,6	4,5	0,8	6,5	0,3	2,1	0,3	2,2	0,6	3,2
2022M04	1,2	5,4	1,0	7,2	0,9	2,6	0,8	2,7	0,7	3,5
2022M05	0,2	5,7	0,2	7,5	0,4	3,4	0,4	3,5	0,5	4,4
2022M06	0,9	6,3	0,9	8,1	0,5	3,6	0,6	3,8	0,8	4,9
2022M07	1,3	6,8	1,4	8,6	1,5	4,5	1,5	4,7	1,4	5,7
2022M08	-0,2	6,5	0,2	8,8	-0,5	4,7	-0,6	4,9	-0,8	5,5
2022M09	1,4	6,9	1,8	9,6	1,0	5,3	1,0	5,6	1,1	6,2
2022M10	0,3	7,5	-0,5	9,5	0,3	5,9	0,3	5,8	0,4	6,5
2022M11	-0,2	6,5	-0,3	8,4	-0,1	5,7	-0,1	5,6	-0,2	6,2
2022M12	0,1	5,9	0,9	7,1	0,4	5,8	0,4	5,8	0,2	6,0
2023M01	0,2	7,0	0,2	8,0	0,2	6,4	0,5	6,6	0,6	6,8
2023M02	0,4	6,3	0,4	7,2	0,7	5,9	0,7	6,1	0,7	6,2
2023M03	0,8	6,5	0,8	7,3	0,6	6,2	0,5	6,3	0,6	6,2

Tabell 1: Måned og 12 måneders endring KPI, KPI-JA, KPI-JAE, KPI-JE-KPI-JEL

Figur 7: Pris og Prisdifferanser på elektrisk kraft Midt-Norge og Sørøst-Norge

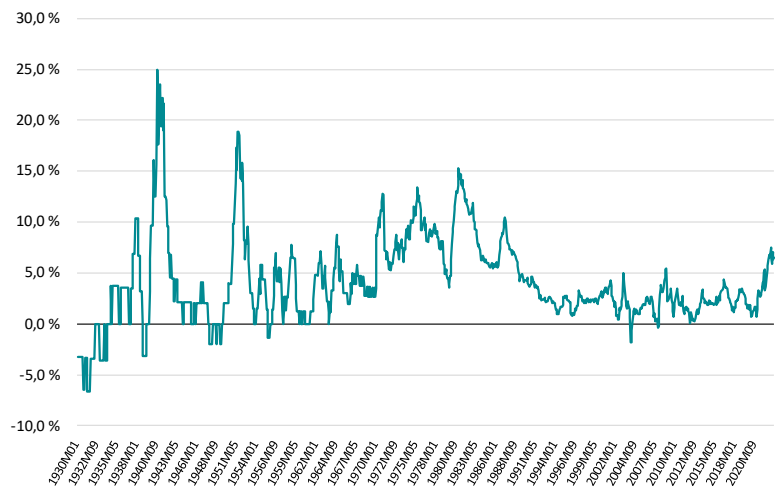
Vi måler som regel inflasjonen ved prisendring de siste 12 månedene. I tabell 1 vises 12 måneders og 1 måneds endring for ulike mål på inflasjon. I mars 2023 så steg prisene 0,8 % på månedsbasis (KPI), siden inflasjonen på månedsbasis i mars 2022 var på 0,6 % så gikk 12 måneders KPI opp fra 6,3 % til 6,5 %.

Tabell 1 viser også prisstigningen uten energivarer og justert for inflasjon. Dette viser at

Høy inflasjon er ikke noe nytt fenomen. Vi har hatt en lengre periode fra starten av 1990-tallet og frem til 2021 med forholdsvis lav inflasjon både i Norge og internasjonalt.

Går man lengre tilbake i tid finner man flere perioder med betydelig høyere inflasjon enn det man ser i dag. Konsumprisindeksen lå på over 10 % i nesten hele perioden fra 1970 til 1989, og var tidvis opp på 15 %. Figur 8 viser 12 måneders endringen i konsumprisindeksen i perioden 1930 til 2023.

Konsumprisindeks 1930-2023 12 månedersendring

Figur 8: Konsumprisindeks 1930-2023

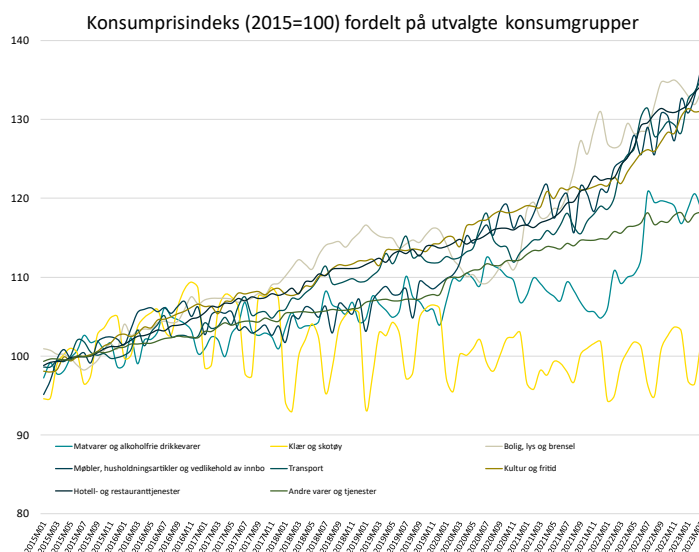
Store variasjoner i prisstigning på forskjellige varer og tjenester

Prisøkningene har ikke vært lik på alle varer og tjenester. Figur 9 viser utviklingen i konsumprisindeksen fra 2015 og frem til starten av 2023 for noen utvalgte konsumgrupper. Figuren viser at prisnivået på klær og sko i 2023 lå på samme nivå som i 2015, mens prisene på «Transport», «Bolig, lys og brensel», «Møbler, husholdningsartikler osv», «Hotell- og restauranttjenester» og «Kultur og fritid» har økt med over 30 %. Fiuren vise også at prisen på matvarer hadde en veldig sterk økning i 2022, etter å ha hatt en svak fallende tendens i 2021.

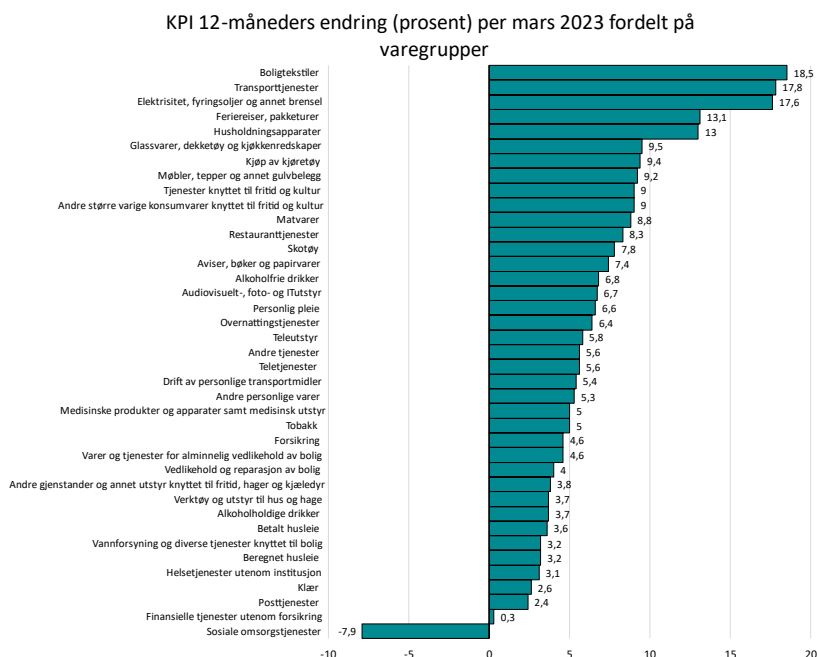
Figur 10 viser 12 måneders endringer i pris på en rakke varer og tjenester frem til mars i 2023. Av denne figuren kan man se at de siste 12 månedene har det vært store forskjeller i prisutviklingen på ulike varer og tjenester.

Enkelte varer har hatt en tosifret prisvekst, blant annet har prisen på «Elektrisitet, fyringsoljer og annet brensel» økt med 17,6 %, mens prisen på «Transporttjenester» har økt med 17,8 %.

Det er gitt en nærmere omtale av hvordan Trøndelag er påvirket av prisstigningen i sak [30/23 Hvordan påvirkes husholdninger, næringsliv og Trøndelag fylkeskommune av høy prisvekst og renteøkninger.](#)

Figur 9: Konsumprisindeks (2015=100) fordelt på utvalgte konsumgrupper

Figur 10: KPI 12-måneders endring (prosent) per februar 2023 fordelt på varegrupper

Svak krone og importert inflasjon

“There is no subtler, no surer means of overturning the existing basis of society than to debauch the currency.”

John Maynard Keynes

Kronen har hatt en svak utvikling den siste tiden og dette påvirker også inflasjonen i Norge.

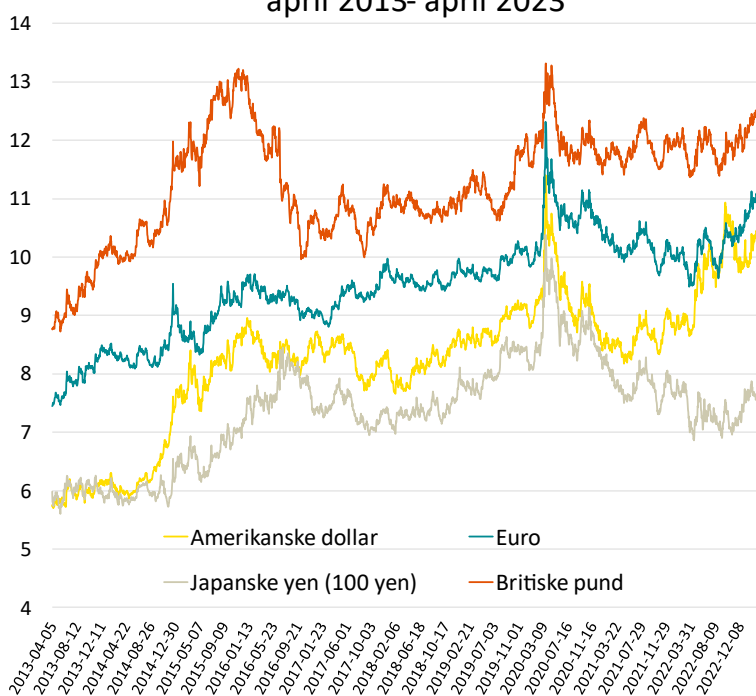
Kronekursen har innvirkning på inflasjonen ved at når kronen svekkes så blir importvarer dyrere. Norge importerer dermed inflasjon fra resten av verden. Samtidig bidrar svak krone til at konkurransekraften til norsk eksportindustri øker – noe som bidrar til økt økonomisk aktivitet.

Mens valutakursene på kort sikt er mye drevet av svingninger i finansmarkedet, så er det på lang sikt rentedifferanser som driver valutakurser. Alt annet likt vil høyere renter i et land styrke valutakursen. Selv om Norges Bank har hevet renten, så har de ikke gjort det like aggressivt som andre sentralbanker, rentedifferansen har dermed økt – noe som har lagt press på kronen. I tillegg så har man en tendens til at når det er uro i verdensøkonomien, så flytter internasjonale investorer penger ut av mindre valutaer, slik som norske kroner, og over til spesielt amerikanske dollar.

Figur 11 viser utviklingen i prisen i norske kr for de 4 største valutaene i verden de siste 10 årene. Her ser man at kronen på lang sikt har svekket seg mot alle disse, og da spesielt mot dollaren som har gått fra 6 kr i 2013 til nå over 10 kr. Kronen har spesielt svekket seg i forhold til dollaren i perioden fra sommeren 2021 og frem til starten til høsten 2022.

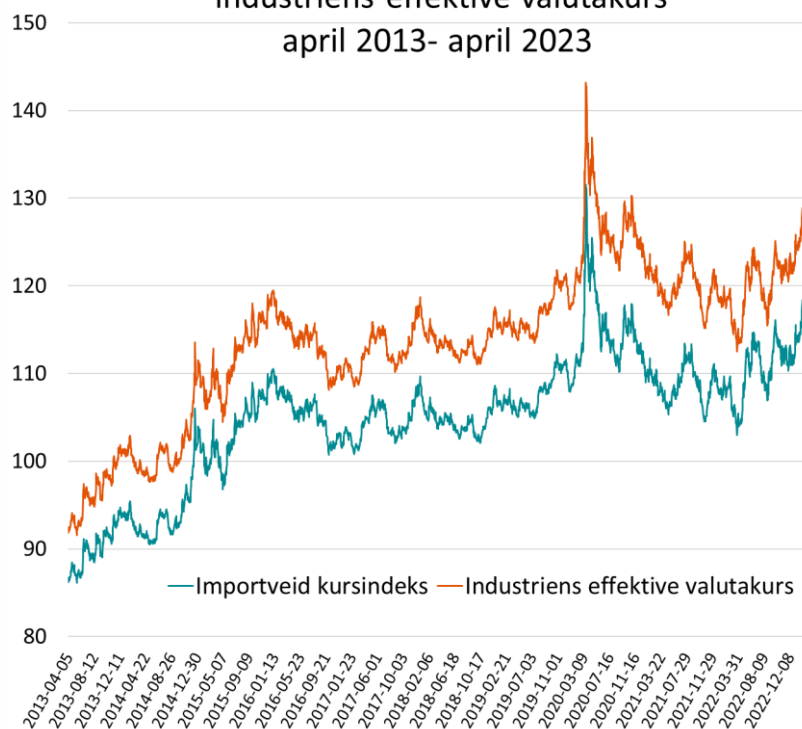
Figur 12 viser kronen har svekket seg mot både den importverdikursindeks og industriens effektive valutakurs i løpet av 2022 og i starten av 2023.

Norske kroner mot de 4 største valutaene april 2013- april 2023

Figur 11: Norske kroner mot de 4 største valutaene april 2013- april 2023

Importveid kronekurs og industriens effektive valutakurs april 2013- april 2023

Figur 12: Importveid kronekurs og industriens effektive valutakurs april 2013- april 2023

Norges Banks inflasjonsforventinger

“Inflation is always and everywhere a monetary phenomenon” Milton Friedman

I pengepolitisk rapport 1/2023 skriver Norges Bank følgende om inflasjonen;

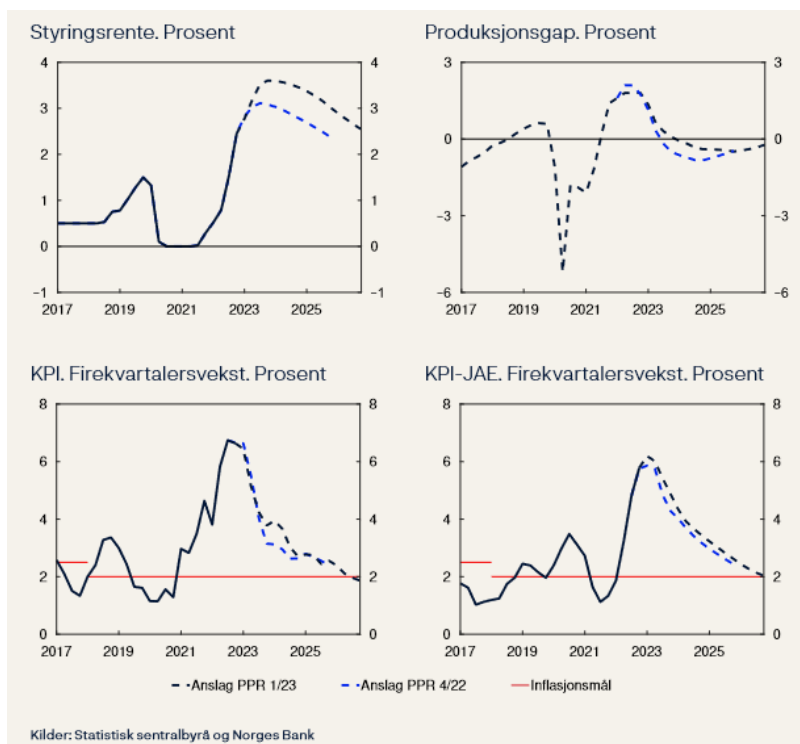
«Prisveksten her hjemme er høy og klart over målet på 2 prosent. Tolv-månedersveksten i konsumprisindeksen (KPI) har avtatt litt siden i høst og var 6,3 prosent i februar. Det var lavere enn anslått i forrige rapport. Indikatorer for underliggende inflasjon har steget litt siden forrige rapport. Tolv-månedersveksten i KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE) var 5,9 prosent i februar. Det var som anslått. Prisene har steget mye på mange varer, og den siste tiden har også høyere priser på tjenester i økende grad bidratt til å holde inflasjonen oppe.

Forventningene til fremtidig prisvekst har økt det siste året, ifølge Norges Banks forventningsundersøkelse. De langsiktige forventningene er noe over 2 prosent. [....]

Fremover venter vi at lavere energipriser vil dempe konsumprisveksten, mens svekkelsen av kronkursen vi har bak oss og høyere lønnsvekst vil bidra til at den underliggende prisveksten holder seg oppe lenger.» (Pengepolitisk rapport 1/2023)

Norges Banks anslag i Pengepolitisk rapport 1/2023 viser en KPI på 4,9 i 2023, 3,3 % i 2024, 2,6 % i 2025 og 2,1 % i 2026. Samtidig forventes det en årslønnsvekst på 5,1 % i 2023 og 4,4 % i 2024.

Norges Bank forventer også at husholdningenes disponible realinntekt utenom aksjeutbytte vil falle med -1,9 % i 2023. Altså at kombinasjonen inflasjon og høyere renter gjør at husholdningen vil få mindre penger å rutte med i 2023, selv om lønnsveksten blir marginalt over inflasjonsnivået.

Figur 13: Figur G fra Pengepolitisk rapport 1/2023

SSBs inflasjonsforventinger

I SSBs økonomiske analyser 1/2023 så anslår de at inflasjonen vil komme under kontroll noe raskere enn det som ligger til grunn i Norges Banks prognoser fra pengepolitisk rapport 1/2023. SSB tror inflasjonen vil være tilbake mot inflasjonsmålet i løpet av første halvår 2025, mens Norges bank tror dette først vil skje i 2026.

SSBs skriver følgende om den fremtidige utviklingen i inflasjonen.

« [....] med et større overheng i den underliggende prisstigningen fra 2023 til 2024 er vi først tilbake ned mot inflasjonsmålet i første halvår 2025. På den annen side er anslaget for veksten i energiprisene nedjustert slik at KPI-veksten for 2023 i mindre grad er oppjustert fra forrige konjunkturrapport. På sikt legger vi fremdeles til grunn at det internasjonale kostnadsbildet normaliseres, og at importprisveksten gradvis vil falle tilbake til mer normale nivåer på rundt 2 prosent når valutakurseffektene fra en svekket krone er uttømt. Med de anslagene som legges til grunn for importpriser, lønns- og produktivitetsvekst i denne prognosen anslås KPI-veksten å bli 5,0 prosent i 2023. Den samlede kilen mellom KPI og KPI-JAE er beregnet til -0,4 prosentpoeng. Veksten i KPI-JAE øker med dette fra 3,9 prosent i 2022 til 5,4 prosent i 2023. Deretter avtar veksttakten til 2,8 prosent i 2024. Et forventet moderat fall i husholdningenes energipriser i årene framover fører til at KPI-veksten blir noe lavere enn veksten i KPI-JAE i årene 2024–2026.» (Økonomiske analyser 1/2023)

SSBs anslag er at KPI vil være på 5,0 % i 2023, 2,3 % i 2024 og 1,7 % i 2025, mens de anslår at KPI-JA vil være på 5,4 % i 2023, 2,8 % i 2024 og 2,1 % i 2025

Konsumprisindeksen (KPI) 1991-2026. Prosentvise endringer fra foregående år.

Figur 14: KPI 1991-2026 Historiske tall og SSBs prognose

Renteutvikling

“Public opinion always wants easy money, that is, low interest rates.” Ludwig von Mises

Norges Banks komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet fastsetter styringsrenten åtte ganger i året

Fire ganger i året utgir Norges Bank også en pengepolitisk rapport samtidig med offentliggjøring av styringsrente-beslutningen der de inkluderer en prognose for den fremtidige utviklingen i styringsrenten (rentebane)

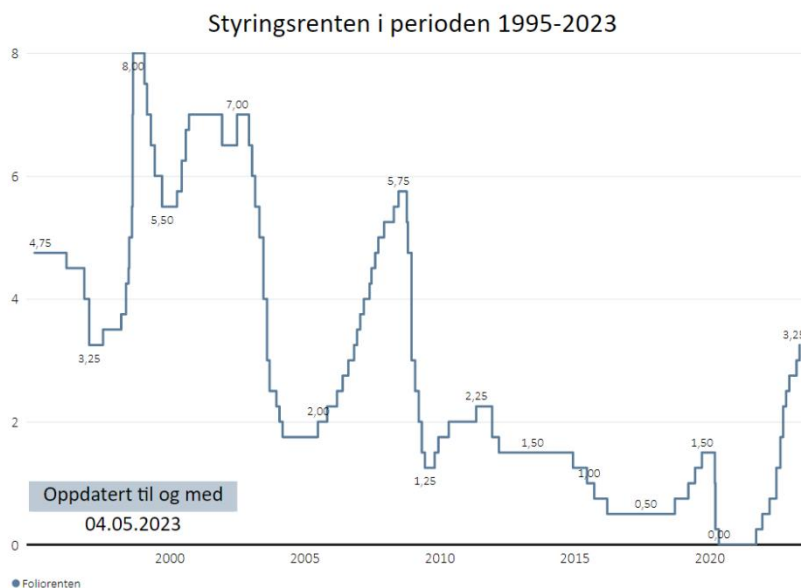
Styringsrenten og forventningene om den framtidige utviklingen i styringsrenten påvirker i første rekke rentene mellom banker og hvilket rentenivå bankene tilbyr på innskudd og utlån til sine kunder.

Markedsrentene påvirker i sin tur kronkursen, prisene på verdipapirer, boligprisene og etterspørselen etter lån, forbruk og investeringer.

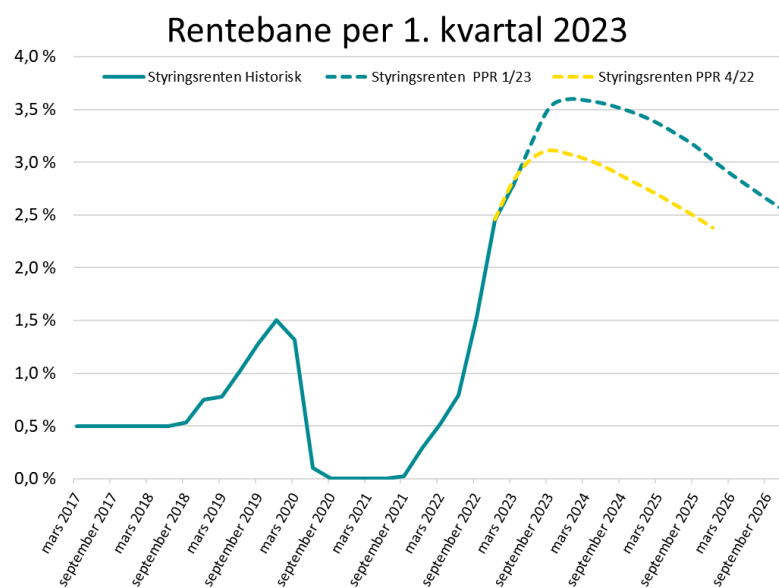
Styringsrenten fra Norges Bank kan også påvirke forventningene til fremtidig inflasjon og økonomisk utvikling. Endringer i styringsrenten virker med andre ord styrende på mange viktige størrelser i økonomien, derav navnet styringsrente.

Figur 15 viser utviklingen i styringsrenten i perioden fra 1995 og frem til 2023. Av denne figuren kan man se styringsrenten har vært lav siden finanskrisen i 2007/2008. Styringsrenten bunnet ut i forbindelse med pandemien i 2020, når den ble satt til null, og har deretter økt til 3,25 % ved starten av mai 2023.

I figur 16 vises rentebanen fra pengepolitisk rapport 1/23 (grønn stiplet linje) og pengepolitisk rapport 4/24 (gul stiplet linje). Av denne kan vi se at Norges bank hevet sine renteforventninger i starten av 2023 og at de nå forventer at styringsrenten skal opp til ca. 3,5 % i 3. kvartal 2023 og holde seg på det nivået frem til 4. kvartal 2024, får styringsrenten igjen går ned mot 2,5 % i 3. kvartal 2026. Etter rentemøtet 3. mai indikerte Norges Bank at det var en risiko for at det kunne være nødvendig å sette opp renten raskere enn det som skissert i renteforventningene i pengepolitisk rapport 1/23.

Figur 15: Styringsrenten i perioden 1995-2023- oppdatert til starten av april 2023

Figur 16: Rentebane per 1. kvartal 2023

Kilder og digitale ressurser:

<https://trondelagitall.no/statistikk/konjunkturtendens>

<https://www.norges-bank.no/aktuelt/nyheter-og-hendelser/Publikasjoner/Pengepolitisk-rapport-med-vurdering-av-finansiell-stabilitet/?tab=newslist>

<https://www.norges-bank.no/aktuelt/nyheter-og-hendelser/Publikasjoner/Regionalt-nettverk/?tab=newslist>

https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/konjunkturer/statistikk/konjunkturtendensene/artikler/norsk-okonomi-er-ved-et-vendepunkt/_attachment/inline/b45fb6c3-b974-445b-9050-a23df214c603:fba06e073ed945ffe036a26332139d2dada62d46/OA2023-1%20Utsynet_web.pdf

Finansieringen av kommunesektoren

Kommunesektoren finansieres i hovedsak gjennom skatteinntekter, tilskudd fra staten, brukerbetaling og gebyrer fra innbyggerne. 70 % av inntektene er rammetilskudd og skatt. Dette omtales ofte som frie inntekter, og er inntekter kommuner og fylkeskommuner kan disponere fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lov og regelverk.

De frie inntektene fordeles og omfordeles gjennom inntektssystemet for kommunene. Inntektssystemet skal ivareta flere, og til dels motstridende hensyn. Et av de overordnede formålene med inntektssystemet er at systemet skal bidra til likeverdig tjenestetilbud mellom kommuner og mellom fylkeskommuner. Inntektssystemutvalget (NOU 2022:10) mente at det var rimelig å forstå likeverdige tjenester «*som det samme som at det skal være små forskjeller i kommunenes muligheter til å kunne gi innbyggerne gode velferdstjenester i tråd med innbyggernes behov*». For å ivareta denne målsettingen foretas det gjennom inntektssystemet en utjevning av kostnads- og inntektsforskjeller. Inntektssystemet brukes også til å ivareta regionalpolitiske målsettinger.

Der gitt en nærmere omtale av inntektssystemet og finansieringen av kommunesektoren på Kommunal- og distriktsdepartementets nettsider:

[Om inntektssystemet - regjeringen.no.](#)

[Finansieringen av kommunesektoren](#)

Endringer i inntektssystemet for kommunene og fylkeskommunene

Både inntektssystemet for kommunene og fylkeskommunene har blitt vurdert av utvalg de siste årene. Inntektssystemutvalget, som vurderte inntektssystemet for kommunene, leverte sin utredning i august 2022: [NOU 2022: 10 Inntektssystemet for kommunene](#). Utvalget foreslo endringer i de regionalpolitiske tilskuddene, kostnadsnøkkelene, tilskuddet som fordeles per skole og skatteelementene. Utvalget som vurderte inntektssystemet for fylkeskommunene, leverte sin [rapport i desember 2022](#). Utvalget foreslo endringer i kostnadsnøkklene, fordeling av skjønntilskudd, fordeling av særskilt fordeling og Nord-Norge tilskuddet.

Utvalgenes forslag til endringer i inntektssystemet for kommunene og fylkeskommunene har vært ute på høring. Høringssvar er tilgjengelig på departementets nettsider:

- [Høringssvar på forslag til endringer i inntektssystemet for kommunene](#)
- [Høringssvar på forslag til endringer i inntektssystemet for fylkeskommunene](#)

Regjeringen har varslet at den vil vurdere endringer i inntektssystemet for kommunene og fylkeskommunene i kommuneproposisjonen for 2024, som legges fram 11.mai. Det er vanskelig å si hvilke endringer regjeringen vil foreslå i inntektssystemet for kommunene og fylkeskommunene, og hvilke konsekvenser dette vil få for Trøndelag. Vi vil derfor komme tilbake til hvilke konsekvenser endringene i inntektssystemet for kommunene og fylkeskommunene har etter at stortinget har behandlet kommuneproposisjonen for 2024.

Kilder og digitale ressurser

[Om inntektssystemet - regjeringen.no.](#)

[Finansieringen av kommunesektoren](#)

[NOU 2022: 10 Inntektssystemet for kommunene](#)

[Forslag til nytt inntektssystem for fylkeskommunene](#)

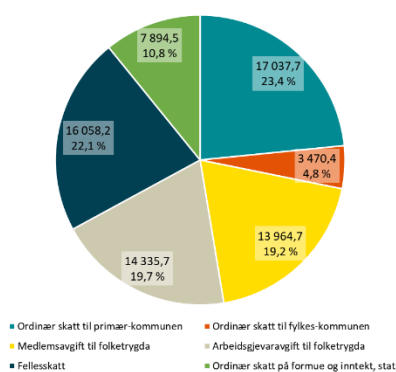
Skatteinngangen fra Trøndelag i 2022

Den totale skatteinngangen (til kommune, fylkeskommune, stat og folketrygd) fra Trøndelag i 2022 var på 72,8 milliarder kr. Noe som er en økning på 8,1 milliarder eller 12,5 % sammenlignet med 2021.

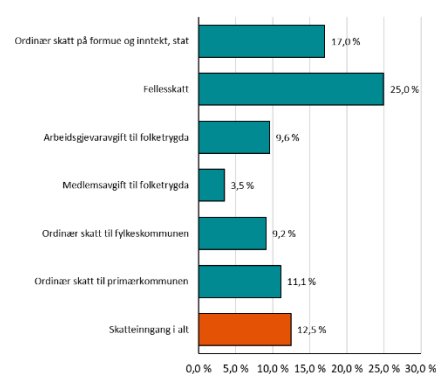
Økningen kommer av at det har blitt at flere skatteyttere i Trøndelag, høyere skattbar inntekt hos trønderske bedrifter og privatpersoner og økning i enkelte skattesatser.

Veksten i skatteinngangen i Trøndelag i 2022 var den høyeste man har sett i perioden 2001-2022. Endringer i skatteinngangen er et resultat både av utviklingen i nominell økonomisk aktivitet og av endringer i skattesatsene. Skatteinngangen ble også påvirket av at det var ekstraordinære høye utbyttet til aksjonærer i norske selskaper i 2021. Dette var trolig en tilpassing til skatteøkning på utbytte i fra 2022. En betydelig del av skatten på utbytterne for 2021 ble betal inn i 2022.

Skatteinngang (mill kr) i Trøndelag i 2022 etter skatteart

Vekst i skatteinngangen i Trøndelag i 2022, etter skatteart.

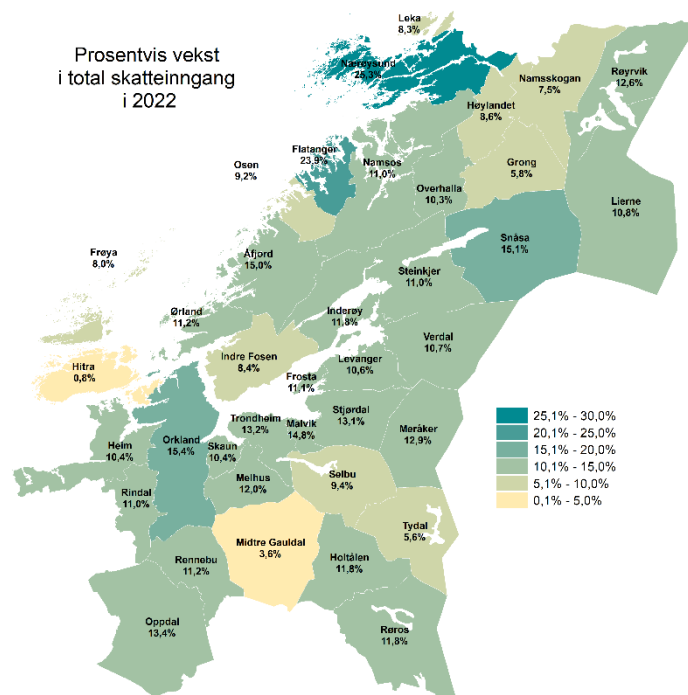

Figur 17: Skatteinngang (mill. kr) i Trøndelag i 2022, etter skatteart

Den ordinære skatten til primærkommunen på inntekt og formue fra personlige skatteyttere utgjør den største delen av skatteinngangen i Trøndelag. I 2021 var den ordinære skatten til primærkommunen på 17 milliarder kr. Noe som er 23,4 % av den totale skatteinngang i Trøndelag. Skatteinngangen til primærkommunen fra ordinær skatt økte med 11,1 % eller 1,7 milliarder kr i 2022. Merk at dette er tall før utjevningen i inntektssystemet.

Ser man på skatteinngangen per kommune i Trøndelag så finner man at 51,7 % eller 37,6 milliarder kr kom fra Trondheim. 61,7% av skatteinngangen fra arbeidsgiveravgiften i Trøndelag kom fra Trondheim. Skatteinngangen i Trondheim økte med 13,2 % eller 4,4 milliarder kr i 2022. Blant kommunene i Trøndelag så var det spesielt Nærøysund (25,3 %) og Flatanger (23,9 %) som hadde en sterk vekst i den totale skatteinngangen i 2022. Hitra hadde den svakeste veksten i skatteinngang blant kommunene i Trøndelag, dette må imidlertid sees i sammenheng med en økning i den totale skatteinngangen fra kommunen på 17,7 % i 2021 og 14,1 % i 2020.

Prosentvis vekst i total skatteinngang i 2022

Kart 2: Prosentvis vekst i total skatteinngang i 2022

Kommuneøkonomien i Trøndelag

Hovedfunn:

- Generelt god økonomisk kontroll i kommunene i fylket
- Det foreligger vesentlig store inntektsforskjeller mellom kommunene
- Kun 1 av 4 kommuner har budsjettet med tilfredsstillende netto driftsresultat i inneværende økonomiplanperiode (2023 – 2026)
- Økte priser, energikostnader og renter
- Demografiendringer medfører krevende omstillinger
- Kompetanse og rekrutteringsutfordringer

Det generelle bildet viser at det er god økonomisk kontroll i de fleste kommunene. Men bildet viser også at økonomien er krevende og sårbar noen steder. Det er ikke registrert noen kommuner i ROBEK («Register om betinget godkjenning og kontroll»). ROBEK-registeret er et register over kommuner og fylkeskommuner som er i økonomisk ubalanse eller som ikke har vedtatt økonomiplanen, årsbudsjettet eller årsregnskapet innenfor de fristene som gjelder.

I forhold til barnevernsreformen er Statsforvalteren bekymret for om en krevende kommuneøkonomi kan bidra til for høy terskel, og at barn og unge ikke får det tilbudet de har behov for, som institusjonsplass.

Det foreligger store forskjeller i inntektsnivå mellom kommunene som følge av havbruksfond, vindkraftinntekter, naturressursskatt og øvrige skatteinntekter.

I de siste 20 år har kommunes frie inntekter økt, også utover kompensasjon for demografikostnader. Kommunen kan trolig ikke forvente den samme vekst i årene fremover.

Vedtatte økonomiplaner i inneværende økonomiplanperiode (2023 – 2026) viser at kun 1 av 4 kommuner budsjetterer med tilfredsstillende netto driftsresultat de kommende år. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter er den mest sentrale indikatoren på økonomisk balanse for kommunene.

Flere kommuner har strukturelle utfordringer knyttet til endringer i demografi. Endringer i befolkningssammensetningen med færre barn i barnehage og skole og langt flere med eldre med omsorgsbehov, vil innebære krevende omstillinger. Særlig i kommuner med få innbyggere og store avstander.

En høyere andel eldre innebærer at kommunens utgiftsbehov øker. Endringen er størst i de minst sentrale kommunene, fordi endring i alderssammensetning med en større andel eldre får store konsekvenser for det gjennomsnittlige utgiftsbehovet per innbygger. Inntektssystemet for kommunene kompenserer imidlertid for endringer i kommunenes utgiftsbehovsammenlignet med landsgjennomsnittet.

Et økende antall kommuner har utfordringer med fagkompetanse, særlig de minste kommunene. Dette medfører økt konkurranse om arbeidskraft mellom kommunene og dyr innleie av fagpersonell.

Problemstilling til drøfting:

Hvordan kan en skape forståelse for omstilling knyttet til endringer i demografi

Demografiendringer medfører krevende omstillinger. Endringer i befolkningssammensetningen med færre barn i barnehage og skole og langt flere eldre med omsorgsbehov, vil innebære krevende omstillinger i mange kommuner.

Hvordan sikre brede og sterkere fagmiljø i kommunene?

Et økende antall kommuner har utfordringer med fagkompetanse, særlig de minste kommunene. Dette medfører konkurranse om arbeidskraft og dyrt innleie. Er det potensiale for større grad av samarbeid rundt de tunge tjenesteområdene? Bør man satse mer på å bygge egne fagmiljø isteden for økt innleie?

Hva er konsekvensene av forskjellene på inntektsnivå mellom kommunene i Trøndelag?

Det er store forskjeller i inntektsnivå mellom kommunene som følge av havbruksfond, vindkraftinntekter, naturressursskatt og øvrige skatteinntekter. Dette gjør at noen kommuner har større økonomiske rammer og handlingsrom. Hva er konsekvensene av disse forskjellene på den balanserte utviklingen i Trøndelag?

Kilder og digitale ressurser

<https://trondelagital.no/statistikk/kommunenenes-inntekter>

<https://trondelagital.no/statistikk/kommunenenes-utgifter>

<https://trondelagital.no/statistikk/kommunenenes-gjeld-og-egenkapital-0>

<https://trondelagital.no/statistikk/kommunenenes-resultat-og-likviditet>

<https://kommunebilde.statsforvalteren.no/publisert/50>

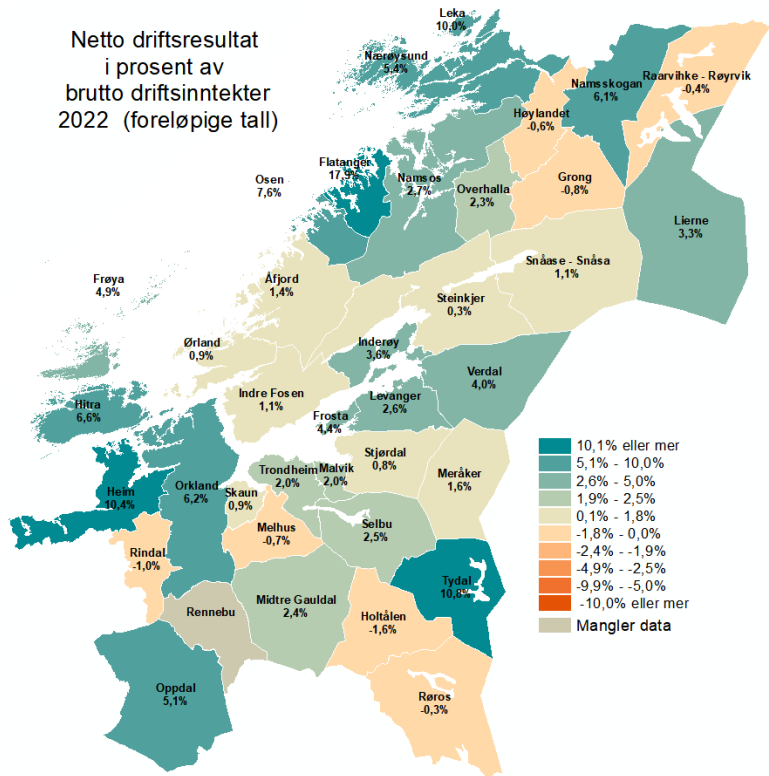
Kommunenes økonomiske handlingsrom

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter er den mest sentrale indikatoren på økonomisk balanse for kommunene. Nøkkeltallet viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk for hva kommunen har til disposisjon til avsetninger, inndekning av tidligere underskudd (merforbruk) og investeringer. Som en generell anbefaling og med bakgrunn i prinsippet om formuesbevaring, bør netto driftsresultat over tid utgjøre minst 1,75 % av kommunenes brutto driftsinntekter i makro.

Kart 3 viser foreløpige KOSTRA-tall for 2022 på Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter for kommunene i Trøndelag. Av kartet kan vi se at det er store forskjeller mellom kommunene, noen kommuner slik som Frosta (17,9 %), Tydal (10,8 %) og Heim (10,4 %) hadde et veldig høyt netto driftsresultat. Mens andre igjen ligger rundt null eller har et negativt resultat. Man bør imidlertid ikke lese for mye ut av tallene for et enkelt år, som delvis er påvirket av ekstraordinære inntekter for enkelte kommuner.

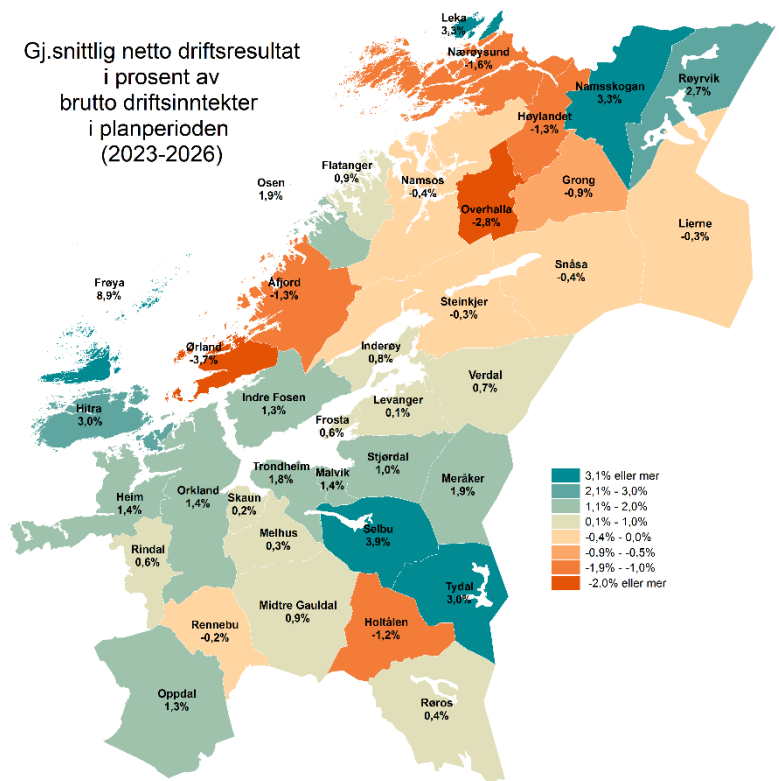
Kart 4 viser gjennomsnittlig netto driftsresultat som kommunene har vedtatt i sine økonomiplaner i kommende planperiode 2023 - 2026. Kilde er de vedtatte økonomiplaner i kommunene og tallet er snitt for årene 2023 – 2026. Dette viser at man i Trøndelag har en betydelig andel kommuner som budsjetter med at man fremover vil ha netto driftsresultat som i snitt er mindre enn det anbefalte nivået på 1,75 % av kommunenes brutto driftsinntekter.

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter 2022 (foreløpige tall)

Kart 3: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter 2022 (foreløpige tall)

Gj.snittlig netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter i planperioden (2023-2026)

Kart 4: Gj.snittlig netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter i planperioden (2023-2026)

Kommunenes inntekter

Skatteinntektene utgjør om lag 40 prosent av kommunesektorens samlede inntekter, og litt over halvparten av sektorens frie inntekter. Det aller meste av kommunenes skatteinntekter kommer i form av inntekts- og formuesskatt fra personlige skatteyttere.

På grunn av de store variasjonene i skatteinntekter mellom kommuner er det etablert en omfordelingsordning som utjevner skatteinntektene mellom kommunene. Ordningen går i korte trekk ut på at kommuner med lave skatteinntekter mottar tilskudd og kommuner med høye skatteinntekter får et trekk.

I dagens system er det 60 % symmetrisk utjevning. Dette betyr at kommuner med skatteinntekter per innbygger under landsgjennomsnittet blir kompensert for 60 % av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet.

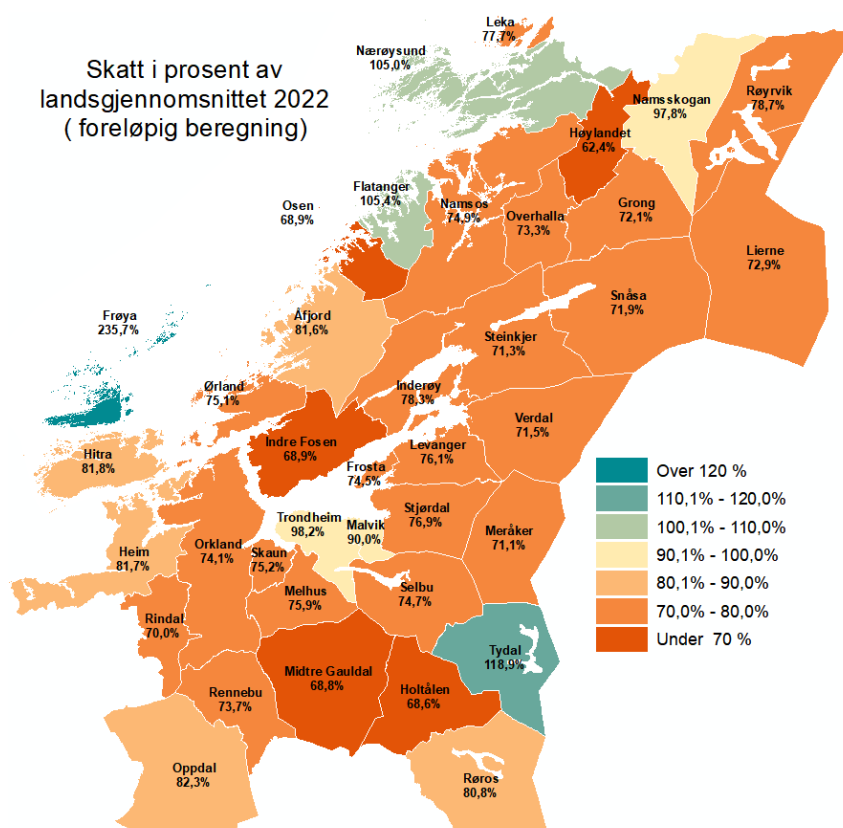
For å ivareta de kommuner med lav skatteinngang ekstra blir det, i tillegg til den symmetriske delen, gitt en tilleggskompensasjon til kommuner med skatteinntekter per innbygger under 90 % av landsgjennomsnittet.

Kart 5 viser foreløpig beregninger fra KS på skatt i prosent av landsgjennomsnittet i 2022. Av kartet kan man lese at de fleste kommunene i Trøndelag har lavere skatteinngang enn landsnittet og at de dermed nytter godt av skatteutjevningen.

Driftsinntekter (1000 kr) trønderske kommuner 2020-2022*					
	2020	2021	2022*	Endring 2020-2022	
Rammetilskudd	13 743 563	14 002 696	14 359 789	616 226	4,5 %
Inntekts- og formuesskatt	13 204 404	15 265 194	16 959 561	3 755 157	28,4 %
Eiendomsskatt totalt	1 416 413	1 507 990	1 574 495	158 082	11,2 %
Andre skatteinntekter	103 604	114 378	121 751	18 147	17,5 %
Andre overføringer og tilskudd fra staten	1 701 329	1 371 835	1 974 096	272 767	16,0 %
Overføringer og tilskudd fra andre	6 888 255	7 267 568	6 423 648	-464 607	-6,7 %
Brukerbetaling	1 563 773	1 605 233	1 621 342	57 569	3,7 %
Salgs- og leieinntekter	5 152 770	5 251 612	5 602 708	449 938	8,7 %
Sum driftsinntekter	43 774 111	46 386 506	48 637 390	4 863 279	11,1 %

*Foreløpige kostra tall

Tabell 2: Driftsinntekter (1000 kr) trønderske kommuner 2020-2022*

Kart 5: Skatt i prosent av landsgjennomsnittet i 2022 (foreløpig beregning)

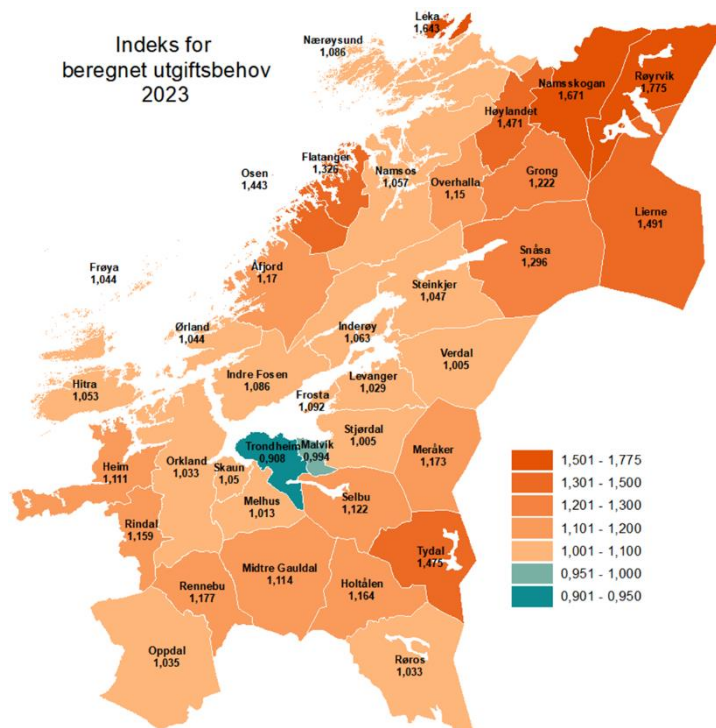
Kommunenes utgifter

I kommunenes inntektssystem er det gjort beregninger på variasjoner i kommunenes utgiftsbehov for å gi velferdstjenester til sine innbyggere.

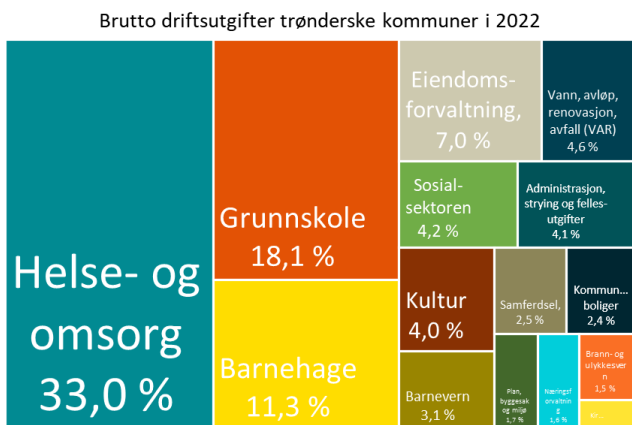
Det beregnes en indeksverdi for hver enkelt kommune utfra hvor dyr kommunen er å drive i forhold til landsgjennomsnittet (indeks=1).

Kommunene med indeks over 1 er dyrere å drive en landsgjennomsnittet og kommunene med indeks under 1 er rimeligere å drive. I beregningene legges det til grunn variasjoner i kommunenes demografi, geografi og levekår. Summen for alle kriteriene vises i variabelen "Indeks for beregnet utgiftsbehov".

Kart 6 viser indeks for beregnet utgiftsbehov for 2023, av dette kartet kan man lese at det kun er to kommuner i Trøndelag som er «billigere» å drive enn landsnittet. Mens det flere av de mindre folkerike kommunene, og spesielt kommunene i indre del av Namdalen, som har et betydelig høyere beregnet utgiftsbehov enn landssnittet.

Kart 6: Indeks for beregnet utgiftsbehov for 2023

Figur 18: Brutto driftsutgifter for trønderske kommuner i 2022 fordelt på tjenesteområder

	2020	2021	2022	Endring 2018-2022	%
Politisk styring og kontrollvirksomhet	233 584	253 005	242 851	9 267	4,0 %
Administrasjon	2 478 117	2 644 032	2 750 763	272 646	11,0 %
Fellesutgifter	147 438	-1 290 990	-1 057 966	-1 205 404	:
Kultursektoren	1 674 643	1 799 112	1 875 532	200 889	12,0 %
Plan, byggesak og miljø	627 594	709 775	795 684	168 090	26,8 %
Næringsforvaltning	605 533	805 770	761 372	155 839	25,7 %
Samferdsel	979 908	1 049 040	1 180 045	200 137	20,4 %
Eiendomsforvaltning	3 014 104	3 190 149	3 296 558	282 454	9,4 %
Barnehage	4 865 857	5 169 801	5 307 876	442 019	9,1 %
Grunnskole	7 695 548	8 120 876	8 480 059	784 511	10,2 %
Helse- og omsorg	12 792 069	14 756 049	15 466 565	2 674 496	20,9 %
Sosialsektoren samlet	1 742 057	1 738 696	1 964 884	222 827	12,8 %
Barnevern	1 180 040	1 282 571	1 443 762	263 722	22,3 %
Vann, avløp, renovasjon, avfall (VAR)	2 033 743	2 052 594	2 152 991	119 248	5,9 %
Kirke	333 308	316 221	323 514	-9 794	-2,9 %
Kommunale boliger	1 011 689	1 053 347	1 108 396	96 707	9,6 %
Brann- og ulykkesvern	662 880	724 689	703 437	40 557	6,1 %
Sum	42 080 132	44 376 758	46 798 345	4 718 213	11,2 %

Tabell 3: Brutto driftsutgifter (1000 kr) på tjenesteområder for trønderske kommuner 2020-2022

Helse og omsorg er den største tjenestesektoren hos kommunene målt etter driftsutgifter. I 2022 gikk 33 % av driftsutgiftene til helse og omsorgssektoren. Helse og omsorg er også en av de sektorene som har hatt størst økning i driftsutgifter de siste årene. Utgiftene i knyttet til Helse og omsorg har økt nesten dobbelt så raskt som de totale utgiftene til kommunene i perioden 2020-2022 og mer enn halvparten av utgiftsøkningen til kommunene har kommet fra denne sektoren.

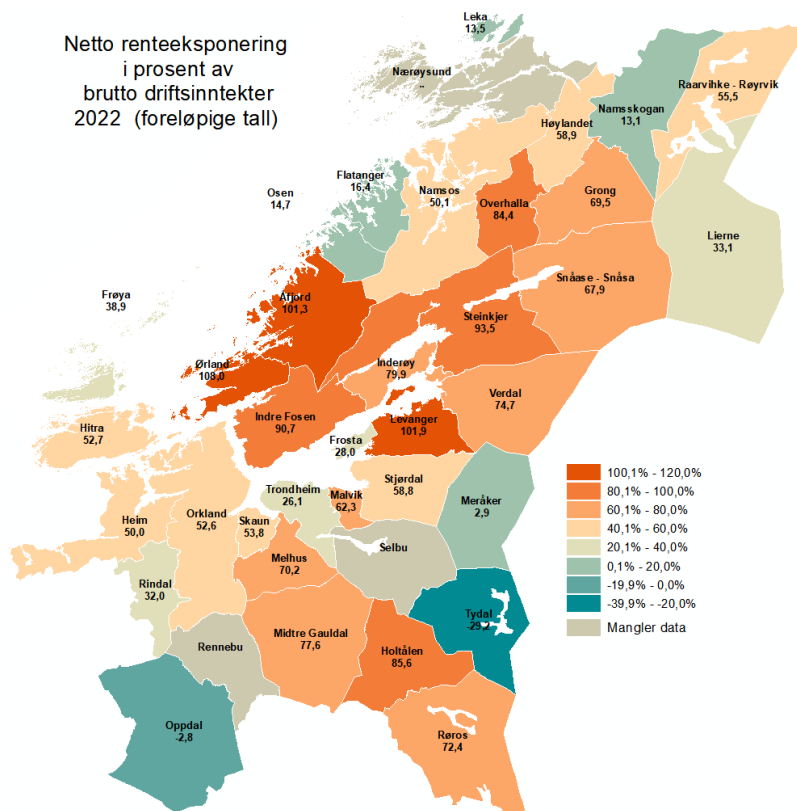
Kommunenes gjeld og egenkapital

Netto renteesponering målt i forhold til driftsinntektene viser hvor mye av kommunens renteesponerte gjeld som er igjen etter at rentekompensasjon og rentebærende likviditet er trukket fra. Variabelen viser således hvor sårbar kommunen er for endringer i renta.

Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter er et mål på kommunenes reserver.

Jo større reserve, jo større økonomisk handlingsrom. Disse midlene må imidlertid skaffes tilveie fra de løpende inntektene og vil alltid være i konkurranse med løpende driftsutgifter.

Netto renteesponering i prosent av brutto driftsinntekter 2022 (foreløpige tall)

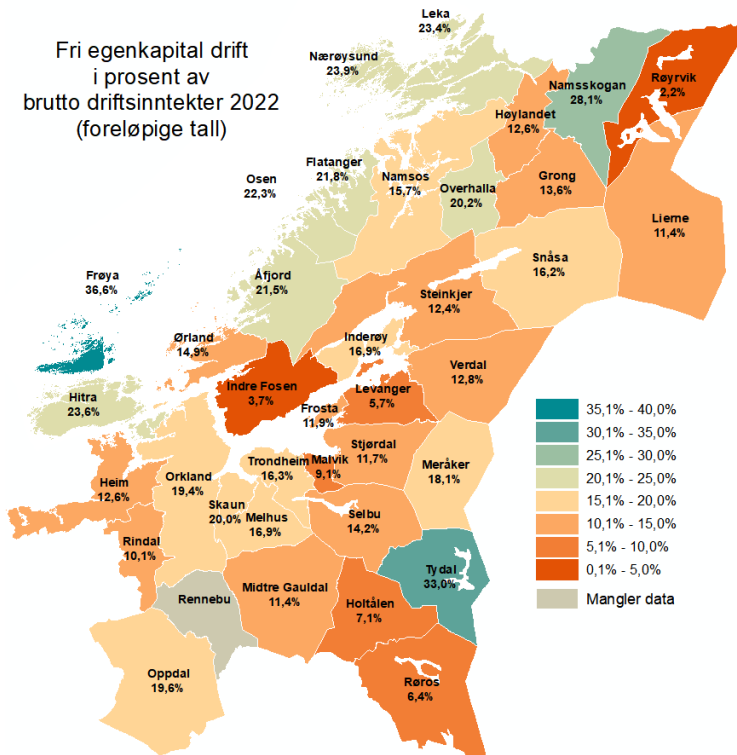

Kart 7: Netto renteesponering i prosent av brutto driftsinntekter 2022 (foreløpige tall)

Balanse (1000 kr) 2020-2022 trønderske kommuner					
	2020	2021	2022	Endring 2020-2022	
A. Anleggsmidler	132 359 209	138 545 093	148 119 619	15 760 410	11,9 %
A.1 Varige driftsmidler	73 933 334	78 312 399	82 677 395	8 744 061	11,8 %
A.2 Finansielle anleggsmidler	11 989 142	13 130 276	14 707 067	2 717 925	22,7 %
A.3. Immaterielle eiendeler	640	1 193	5 677	5 037	787,0 %
A.4 Pensjonsmidler	46 436 093	47 101 225	50 729 480	4 293 387	9,2 %
B. Omløpsmidler	22 741 933	26 503 086	26 114 723	3 372 790	14,8 %
B.1 Bankinnskudd	8 636 927	10 772 568	10 411 270	1 774 343	20,5 %
B.2 Finansielle omløpsmidler	7 458 966	7 621 454	7 559 909	100 943	1,4 %
B.3 Kortsiktige fordringer	6 644 210	8 107 639	8 141 220	1 497 010	22,5 %
B.4 Varer	1 830	1 425	2 324	494	27,0 %
C. Egenkapital	45 651 613	51 296 495	54 866 840	9 215 227	20,2 %
C.1 Egenkapital drift	7 426 538	9 019 991	9 541 826	2 115 288	28,5 %
C.1.1 Disposisjonsfond	5 359 855	6 850 797	7 510 307	2 150 452	40,1 %
C.1.2 Bundne driftsfond	2 070 903	2 170 131	2 036 563	-34 340	-1,7 %
C.1.3 Merforbruk i driftsregnskapet	-4 220	-937	-5 044	-824	19,5 %
C.2 Egenkapital investering	7 099 467	7 348 373	7 316 646	217 179	3,1 %
C.2.1 Ubundet investeringsfond	6 714 749	6 853 038	6 739 094	24 345	0,4 %
C.2.2 Bundne investeringsfond	453 872	585 163	689 412	235 540	51,9 %
C.2.3 Udekket beløp i investeringsregnskapet	-69 154	-89 828	-111 860	-42 706	61,8 %
C.3 Annen egenkapital	31 125 608	34 928 131	38 008 368	6 882 760	22,1 %
D. Langsiktig gjeld	102 885 163	106 636 268	112 066 980	9 181 817	8,9 %
D.1 Lån	55 346 848	59 993 435	62 117 630	6 770 782	12,2 %
D.2 Avsetning for forpliktelser	12 218	12 476	21 155	8 937	73,1 %
D.3 Pensjonsforpliktelse	47 526 097	46 630 357	49 928 195	2 402 098	5,1 %
E. Kortsiktig gjeld	6 562 316	7 103 075	7 297 155	734 839	11,2 %
E.1 Kortsiktig gjeld	6 562 316	7 103 075	7 297 155	734 839	11,2 %
E.1.4 Annen kortsiktig gjeld	4 863 325	5 701 651	5 945 841	1 082 516	22,3 %
E.1.6 Premieavvik	33 048	21 337	19 662	-13 386	-40,5 %
Sum egenkapital og gjeld (C+D+E)	155 099 092	165 035 838	174 230 975	19 131 883	12,3 %

Tabell 4: Balanse (1000 kr) 2020-2022 trønderske kommuner

Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter 2022 (foreløpige tall)

Kart 8: Egenkapital: Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (2022 tall)

Fylkeskommunens økonomi

Hovedfunn:

- Positivt netto driftsresultat siste år, men strammere økonomi fremover
- Høyt investeringsnivå og stigende gjeld
- Redusert handlingsrom fremover
- Demografiske endringer - vil kreve tydelige prioriteringer

Netto driftsresultat har vært positivt de siste årene. I vedtatt økonomiplan for 2023-2026 er det budsjettert med netto driftsresultat tilnærmet null. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter er den mest sentrale indikatoren på økonomisk balanse for kommunene. Måltall for fylkeskommunen er netto driftsresultat på minimum 4 prosent av brutto driftsinntekter.

I de siste årene har fylkeskommunen hatt økte frie inntekter, også utover kompensasjon for demografikostnader. Fylkeskommunen kan ikke forvente den samme vekst i årene fremover

Befolkningsprognoser viser at det er en vekst i 16-18 åringer fram til 2027. Veksten er i all hovedsak i Trondheim. Etter 2027 forventes det en nedgang i antall innbyggere i videregående alder. Det vil kreve prioriteringer og strukturendringer fremover.

Fylkeskommunen har gjort store investeringer etter sammenslåingen til Trøndelag fylkeskommune, og lånegjelden har økt. I et stigende rentemarked utgjør renteutgiftene en stadig større andel av våre driftsutgifter. Det økonomiske handlingsrommet er forventet å bli mindre i årene fremover.

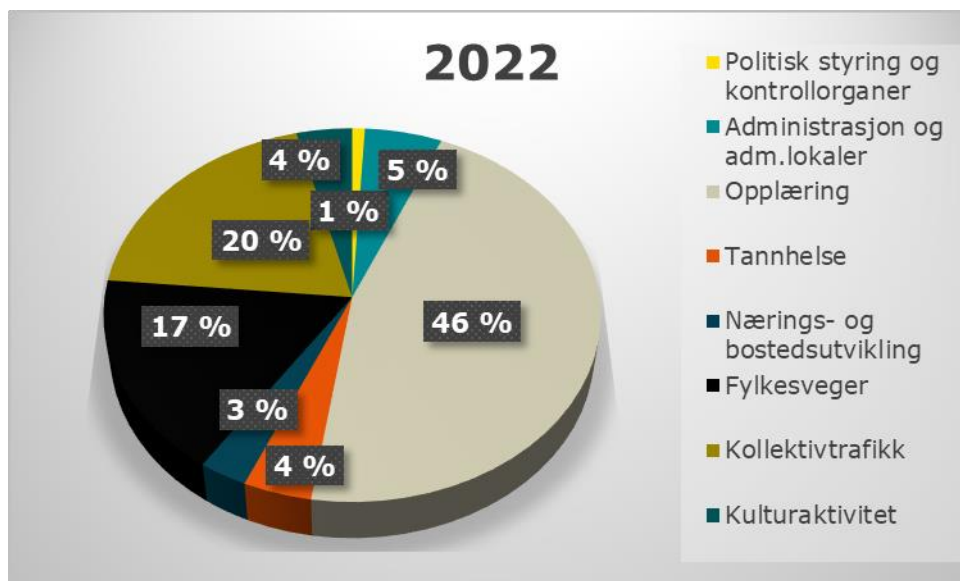
Digitale ressurser:

- [Befolkningsprognoser | Trøndelag i tall \(trondelagital.no\)](https://trondelagital.no)
- [Årsrapport 2022](#)
- [Økonomiplan 2023-2026](#)

Driftsutgifter fordelt på ulike områder

Fylkeskommunens ressursbruk er i hovedsak knyttet til videregående opplæring, kollektivtrafikk og fylkesveg. Figuren under viser fylkeskommunens netto driftsutgifter fordelt på ulike tjenesteområder i 2022.

Figur 19: fylkeskommunens netto driftsutgifter fordelt på ulike tjenesteområder i 2022

Opplæring er det største tjenesteområde målt i netto driftsutgifter. Fordelingen mellom tjenesteområdene har vært forholdsvis stabilt de siste årene.

Finansielle måltall

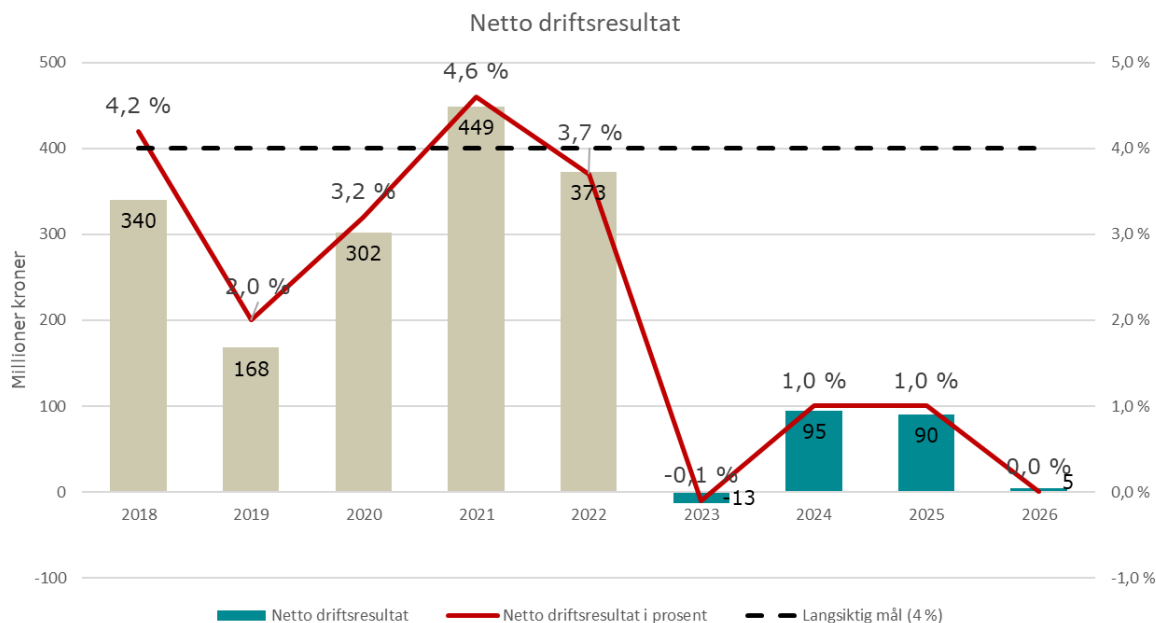
Fylkeskommunen skal, jf. kommunelovens § 14-1, forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivarettatt over tid. Fylkestinget plikter som et ledd i det å vedta finansielle måltall for utviklingen økonomien.

Fylkestinget har vedtatt finansielle måltall som sier noe om hvor store buffere fylkeskommunen bør ha for å møte uforutsette hendelser og renteøkninger, hvor stort netto driftsresultat fylkeskommunen bør ha og et måltall knyttet til gjeldsgrad. Under gjøres det rede for status på de ulike måltallene.

Netto driftsresultat

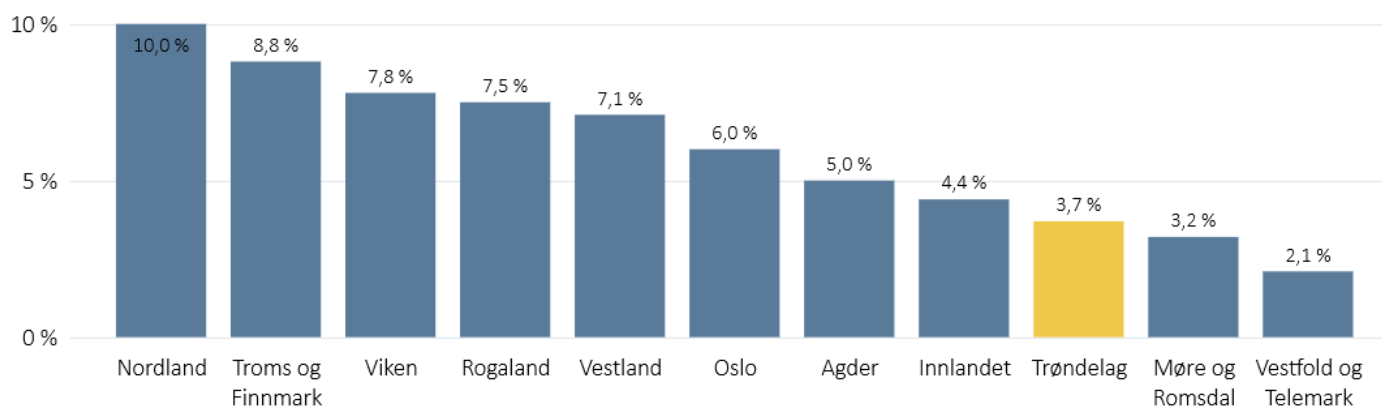
Netto driftsresultat regnes som en viktig indikator på økonomisk balanse i kommunesektoren. Netto driftsresultat viser hvor mye som kan brukes på å finansiere investeringer eller avsettes på fond etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. Fylkestinget har vedtatt en målsetting om at fylkeskommunen skal ha et netto driftsresultat på fire prosent.

Fylkeskommunen har hatt positive økonomiske resultat de siste årene. Måltallet om netto driftsresultat på 4 % av brutto inntekter er oppnådd i 2018 og 2021. I økonomiplanen for 2023-2026 er det budsjetterte med netto driftsresultat på mellom 0 og 1 % av brutto driftsutgifter. Inntektene er relativt stabile i årene fremover. Utgiftene, og spesielt finanskostnadene i form av renter og avdrag, har økt betydelig og er forventet å være høyere enn de forrige år. Handlingsrommet er redusert og det krever omstillinger og prioriteringer fremover.

Figur 20: Netto driftsresultat Trøndelag fylkeskommune 2018-2022-2026

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter i 2022, Konsoliderte regnskap

Figur 21: Sammenligning netto driftsresultat fylkeskommuner 2022

Sammenligning med andre fylker er Trøndelag fylkeskommune blant de fylkeskommuner med lavest netto driftsresultat i 2022.

Disposisjonsfond

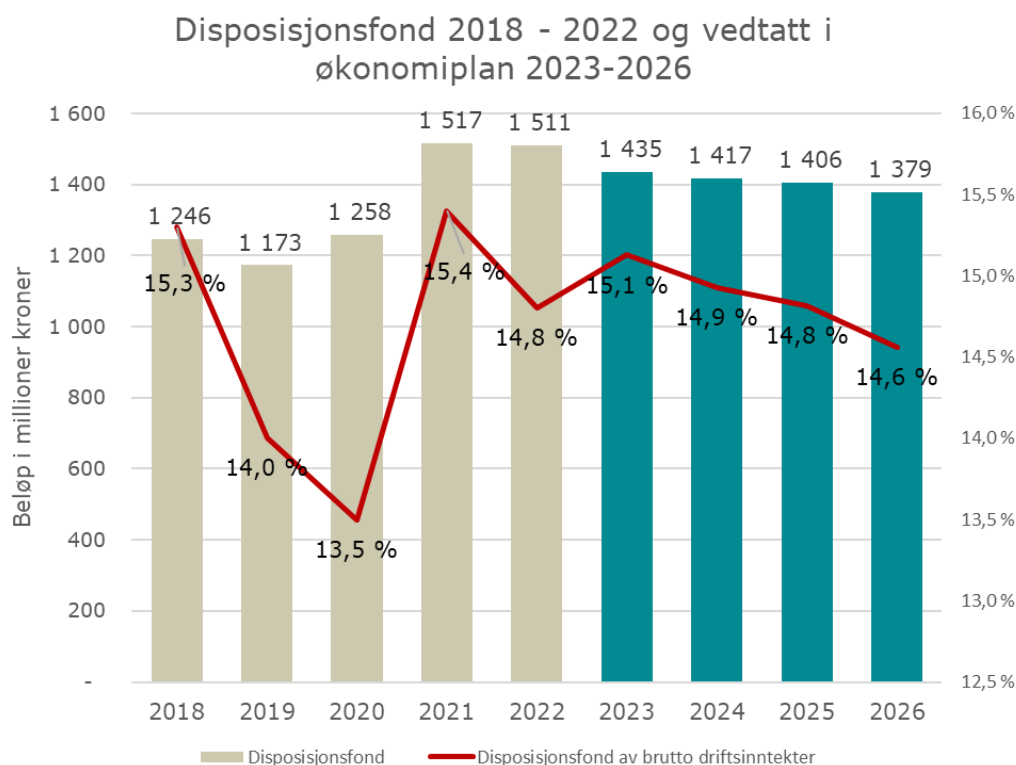
Fylkestinget har vedtatt en målsetting om at fylkeskommunen skal ha et fritt disposisjonsfond på 4 prosent av inntektene og ha et rentebufferfond som sikkerhet ved store renteendringer.

Ved utgangen av 2022 hadde Trøndelag fylkeskommune 1,5 milliarder kroner på disposisjonsfond. Noen av midlene er merket til bestemte formål, deriblant er ca. 180 millioner kroner merket med rentebufferfond. I økonomiplan 2023-2026 er det ikke vedtatt bruk av rentebufferfondet, men med den usikkerheten som er i rentemarkedet kan det endre seg. Dette er også omtalt i sak om hvordan

Trøndelag påvirkes av høy prisvekst og renteøkninger ([sak 30/23](#)). 572 millioner kroner av disposisjonsfondet er umerkede midler. Måltallet for fylkeskommunen er et fritt disposisjonsfond på 4 % av brutto driftsinntekter. Ved utgangen av 2022 hadde vi fritt disposisjonsfond på 5,6 %. I vedtatt økonomiplanperiode 2023-2026 er det budsjettert med avsetninger til fritt disposisjonsfond, og det er forventet at fylkeskommunen opprettholder fritt disposisjonsfond over måltallet fremover.

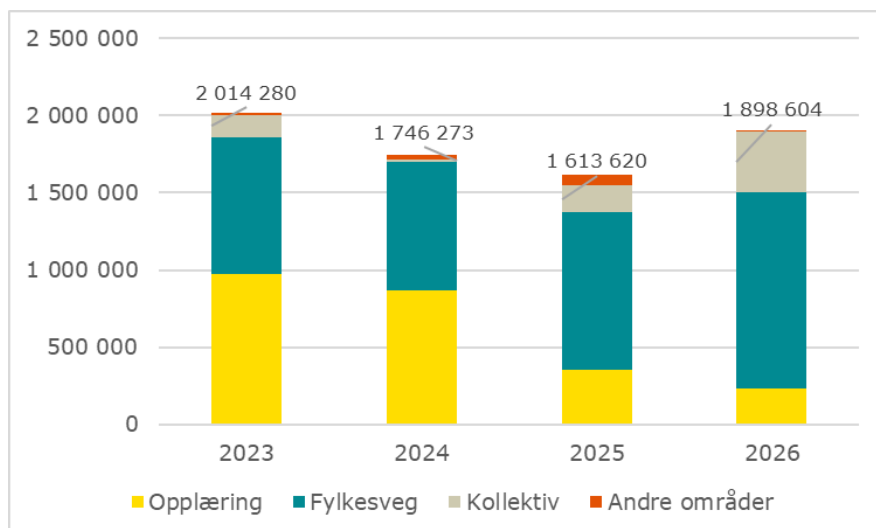
Disposisjonsfondet og netto driftsresultat indikerer hvor rustet vi er til å dekke uforutsette driftsutgifter.

Figur 22: Disposisjonsfondet 2018-2022 og vedtatt økonomiplan 2023-2026

Investeringsnivå og gjeldsgrad

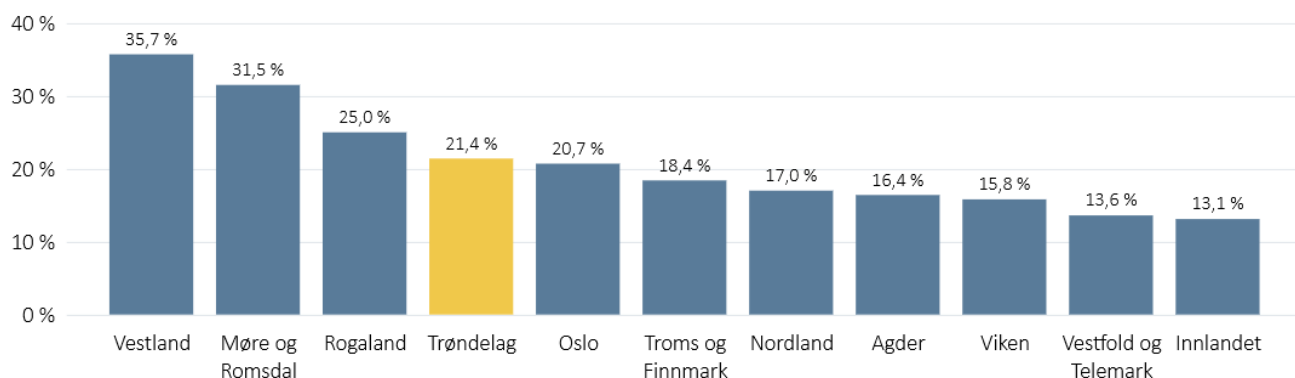
Trøndelag fylkeskommune har gjort betydelige investeringer i årene etter sammenslåingen mellom Sør- og Nord-Trøndelag fylkeskommuner. Det er hovedsakelig investeringer i skolebygg og fylkesveg. Det har medført at lånegjelden har økt med 1,8 milliarder kroner fra 2018 til 2022. I økonomiplan 2023-2026 er det vedtatt investeringer for 7 milliarder kroner og en økning i lånegjeld på 2 milliarder kroner. Det er fremdeles skolebygg og fylkesveg som er de største investeringsområdene de neste årene.

Figur 23: Planlagte brutto investeringer i økonomiplan 2023-2026

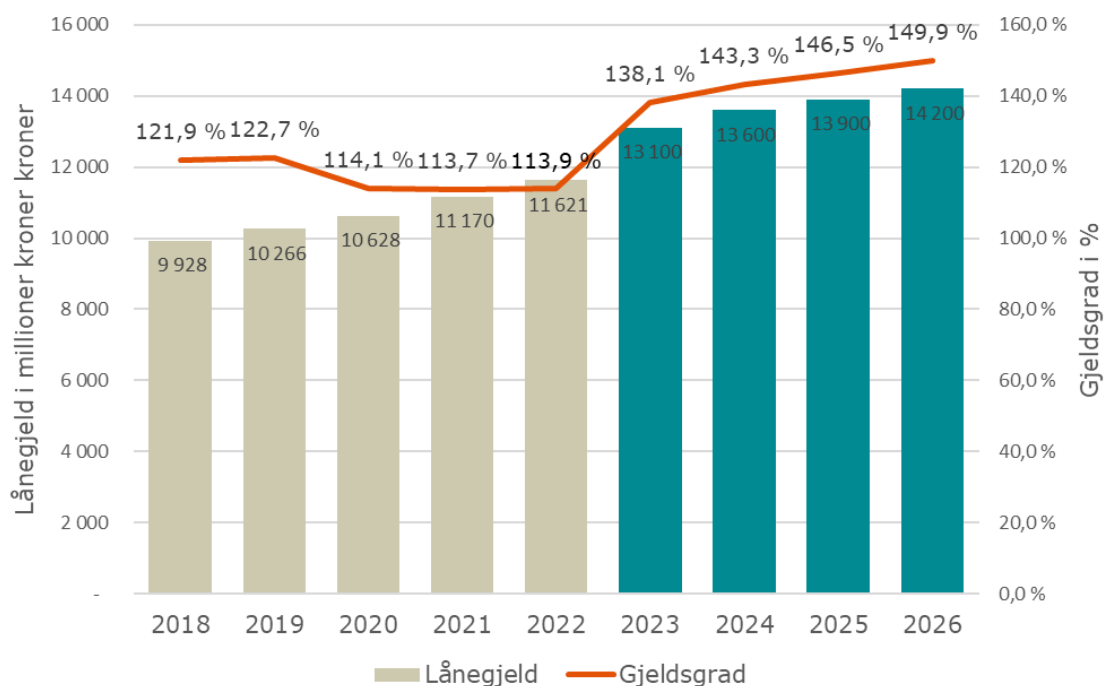
Figuren nedenfor viser brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter i ulike fylkeskommuner i 2022. Trøndelag fylkeskommune er blant de fylkeskommunene med høyest investeringsutgift i prosent av brutto driftsinntekter.

Brutto investeringsutgifter totalt i prosent av brutto driftsinntekter i 2022, Konsoliderte regnskap

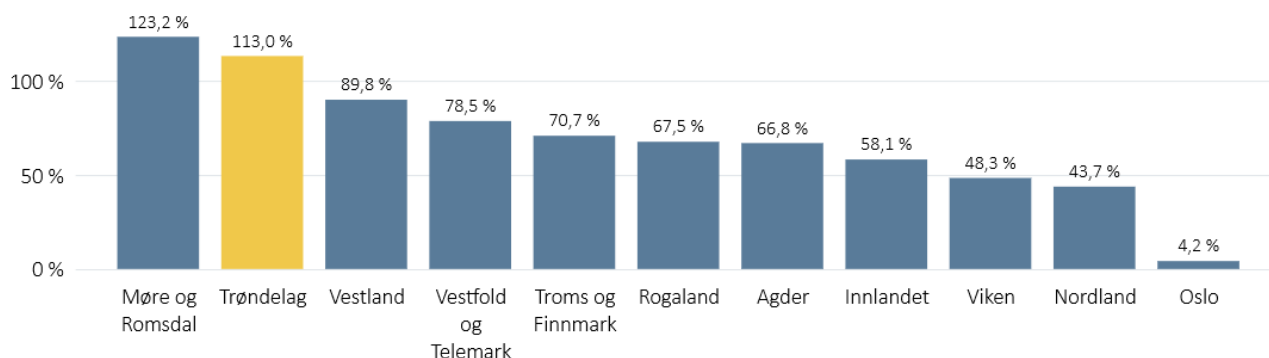
Figur 24: Sammenligning brutto investeringsutgifter fylkeskommuner 2022

Trøndelag fylkeskommune har et måltall på at gjeldsgraden skal være maks 113 % (l neggjeld/brutto driftsinntekter), regnskapet for 2022 viser 113,9 %. I løpet av økonomiplanperioden øker gjeldsgraden til 150 prosent.

Figur 25: Lånegjeld 2018-2022 og prognose 2023-2026

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter i 2022, Fylkeskommunekasse

Figur 26: Sammenligning netto lånegjeld fylkeskommuner 2022

Sammenlignet med andre fylkeskommuner har vi nest høyest gjeldsgrad.

En av grunnene til høy lånegjeld er at vi de siste årene har bygd nye og renovert skolebygg. Vi har også gjort betydelige investeringer på fylkesveg. På tross av dette har vi fremdeles et stort etterslep på fylkesvegene.

Digitale ressurser:

<https://trondelagital.no/statistikk/fylkeskommune-regnskap>

Problemstilling til dröfting:

Hvilke grep bör fylkeskommunen ta for å sikre en mer bærekraftig økonomi framover?

Fylkestinget har vedtatt måltall som skal sikre at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. I økonomiplan for 2023-2026 når vi ikke de vedtatte målsettingene. Hvilke grep bör fylkeskommunen ta for å sikre en mer bærekraftig økonomi framover?

Hvilke muligheter ligger i samarbeid med andre aktører knyttet til finansiering av ulike prosjekter?

De økonomiske rammene for fylkeskommunen blir strammere, og det vil kreves tøffere prioriteringer fremover. Hvilke muligheter ligger i samarbeid med andre aktører knyttet til finansiering av ulike prosjekter?